

Inventering av häckande kustfåglar och övervakning av fågelskyddsområden i Vellinge kommun

Rödbena, Vellinge ängar i maj: Mattias Ullman

Verksamhetsrapport 2018

Rapporten kan beställas från:

LÄNSSTYRELSEN SKÅNE

Miljöavdelningen

205 15 MALMÖ

Telefon: 010-224 10 00

e-post: skane@lansstyrelsen.se

eller

FALSTERBO FÅGELSTATION

Fyren, Fyrvägen 35

239 40 FALSTERBO

Telefon: 040-47 37 03

e-post: falsterbo@skof.se

www.falsterbofagelstation.se

Finns även i digitalt format (pdf).

Sammanställd av:

Mattias Ullman, Falsterbo Fågelstation

Falsterbo september 2018

Meddelande nr. 319 från Falsterbo Fågelstation

Sammanfattning

Denna rapport redogör för en inventering av samtliga havsstrandängsområden och öar i Vellinge kommun under häckningssäsongen 2018. I rapporten redovisas noterade arters beståndsutveckling sedan 1997 och för några ovanliga arter med sitt svenska huvudbestånd i Vellinge kommun sedan 1988. Vidare redovisas resultatet från bevakningen av reservat med beträdnadsförbud.

Under året inventerades som vanligt 15 olika lokaler i kommunen vid vardera fyra tillfällen under perioden april–juni. Av de aktuella "strandängsarterna" som vår inventering täcker hittades i år 2 458 par av 36 fågelarter häckande eller sannolikt häckande. Detta är en minskning med 314 par (- 11 %) jämfört med 2017. Vid årets inventering bokfördes tre arter som inte var med på förra årets lista; nämligen vigg (2 par), fisktärna (1 par) och kentsk tärna (12 par). Att antalet par minskar med 314 par är i sig kanske inte så allvarligt, men mer alarmerande är att de sex mest talrika arterna alla minskade (storskarv, skärfläcka, rödbena, ejder, tofsvipa och silvertärna). Lågvatten i maj gjorde att en räv sprang ut på både Eskilstorps holmar och Näsholmarna, vilket gjorde att många fåglar blev prederade eller avbröt sin häckning där. Antalen har dock minskat på några andra lokaler också, så andra orsaker spelar förstås också in i den allmänna minskningen. Av de 33 arterna som häckade förra året, var det i år hela 20 arter som minskade och tio som ökade. För tre arter var beståndet oförändrat. Arter som ökade under året var t.ex. grågås (+ 150 %), skrattnås (+ 78 %), sothöna (+ 31 %) och gräsand (+ 24 %). Nedslående var också att samtliga vadararter utom storspov (som var oförändrad) minskade. Årets totalsiffra på 2 458 par är ändå högre än under åren 2012-2016.

Den sydliga kärrsnäppan fortsätter tyvärr att minska och var i år nere på rekordlåga åtta par.

Rapporten nämner också den skyddsjakt som har utförts i delar av området under ett annat åtgärdsprogram, i första hand för att hjälpa vadarfåglarna.

Totalt 362 överträdelser i områden med beträdnadsförbud kunde i år förhindras tack vare den genomförda bevakningen vid reservatsgränserna. Dessa överträdelser gjordes av 177 människor, 162 hundar och 23 småbåtar (kajaker, jetskis och liknande).

Förslag på åtgärder som kan förbättra förutsättningarna för strandängsfåglarna är överlag de samma som i föregående rapport (Ullman 2017).

För andra året i rad noterades inga häckande fåglar alls ute på Skanörs revlar och vi föreslår därför att denna lokal stryks från inventeringen.

Innehållsförteckning

Inledning	5
Inventeringsmetodik och redovisningsform	7
Inventeringsresultat	8
Knölsvan, grågås, vitkindad gås	10–12
Gravand, snatterand, kricka	13–15
Gräsand, årtä, skedand	16–18
Ejder, småskrake, smådopping, gråhakedopping	19–21
Storskarv, brun kärrhök, ...	22–24
Vattenrall, Rörhöna, sothöna	25–27
Strandskata, skärfläcka, större strandpipare	28–30
Tofsvipa, sydlig kärrsnäppa, storspov, rödbena	31–34
Skrattmå, fiskmå	35–36
Silltrut, gråtrut, havstrut	37–39
Skräntärna, silvertärna, fisktärna	40–42
Kentsk tärna, småtärna	43–44
Våra lokaler	45
Förslag till åtgärder	46
Predation, skyddsjakt och dämmen	48
Väder och vattenstånd	50
Förändring av habitat	51
Tack	52
Referenser	53

Appendix

Resultat per art och lokal strandängsinventeringen 2018

Resultat per art strandängsinventeringen 1997 - 2018

Kommentarer från inventerare

Övervakning av reservaten

Inledning

Vellinge kommun och angränsande kust har en unik kustfågelfauna, till följd av de speciella biotoper med betade strandängar, sandrevlar och moränöar som präglar området. Miljöerna är unika i Sverige. Femton olika lokaler eller delområden (se figur 1 nedan) inventeras årligen för att övervaka hur våra "strandängsarter" (och indirekt även naturen) mår. Dessa områden påverkas ständigt av havsströmmar, vågrörelser, väder och mänskliga aktiviteter. Speciella strömförhållanden i de grunda havsområdena medför dessutom unika möjligheter att studera tillfälliga landbildningar och dessas inverkan på fågelpopulationerna inom överskådlig framtid. Den totala ytan av sådana biotoper i Sverige och övriga Nordvästeuropa har minskat successivt på grund av exploatering och upphörd hävd, vilket får till följd att de kvarvarande områdenas betydelse ökar för många arters fortsatta existens.

Figur 1. Lokaler inventerade på kustfåglar årligen 1997–2018, och delvis 1988–1996.

Fredshög (FH),
Ängsnäset (ÄN),
Måkläppen (MÅ),
Södra Flommen (SF),
Norra Flommen (NF),
Skanörs revlar (SR),
Knösen (KN),
Inre Höllviken (IH),
Östra Höllviken (ÖH),
Lilla Hammars näs (HN),
Inre Foteviken (IF),
Vellinge ängar (VÄ),
Eskilstorps ängar (EÄ),
Eskilstorps holmar (EH)
Gessie ängar (GÄ)

De områden som även är belagda med beträdnadsförbud under fåglarnas häcknings-tid är Måkläppen, Skanörs revlar, Ängsnäset, Lilla Hammars näs och Eskilstorps holmar.

Falsterbonäset och Foteviksområdet är klassat som objekt nummer 1 på den svenska "CW-listan" (CW = Convention on Wetlands) över internationellt viktiga våtmarks-områden (Larsson & Lindahl 1989). Området ingår även i EU:s ekologiska nätverk av

skyddade områden, Natura-2000 (t.ex. <http://www.naturvardsverket.se/natura2000>), och dessutom i ett mer omfattande Ramsar-område (Larsson & Lindahl 1989), som utgör ett av de internationellt värdefulla våtmarksområden, som Sverige förbundit sig att skydda. Vidare är nästan all kust i Vellinge kommun avsatt som naturreservat (se www.vellinge.se/bygga-bo-miljo/natur/naturreservaten).

Inom EU pågår ett arbete för att skydda viktiga naturområden bl.a. genom s.k. LIFE projekt (se t.ex. Eldridge m.fl. 2007). Därmed kan EU bidra med ekonomiskt stöd till biotopvård, t.ex. upprätthållande av betesdriften på strandängarna, vilket bl.a. skedde genom projektet LIFE-BaltCoast (www.life-balt-coast.eu). Natura 2000-områdena ska samtidigt göras tillgängliga för turism. För att sådan turism skall vara "hållbar" och inte störa fåglar eller andra djur, krävs en grundläggande kännedom om djurlivet och dess villkor och där spelar vår inventering en mycket stor roll.

Sedan 1988 har Falsterbo Fågelstation inventerat häckande kustfåglar i de fem fågel-skyddsområdena Måkläppen, Skanörs revlar, Ängsnäset, Lilla Hammars näs och Eskilstorps holmar i Vellinge kommun. Därtill har de i Sverige sällsynta arterna skärfläcka, svartbent strandpipare, sydlig kärrsnäppa och småtärna inventerats i hela kommunen. Under årens lopp har svartbent strandpipare försvunnit som häckfågel (sista häckningen 2006) och kärrsnäppan minskat kraftigt (ca -90 %). De övriga två har däremot ökat något.

Naturvårdsverket startade 1997 ett övervakningsprogram för det marina reservatet Falsterbohalvöns Havsområde med underlag bl.a. från inventeringarna 1988–1996 (Karlsson & Malmhagen 1997). I detta övervakningsprogram ingår även en årlig häckfågelinventering av strandängar och öar, som utförs av Falsterbo Fågelstation. Således har i princip hela kusten i Vellinge kommun inventerats de senaste 20 åren. Detta har gett en mer heltäckande resultatbild, eftersom många fåglar, t.ex. merparten av vadarna, tidigare häckade utanför fågelskyddsområdena. Numera är kuststräckan från Lilla Hammars näs norröver till Klagshamnshalvön avsatt som naturreservat (Enander & Carlsson 2011), varefter nästan alla kustfåglar häckar inom skyddade områden.

På uppdrag av Vellinge kommun ingår även övervakning av mänsklig aktivitet vid områden med beträdnadsförbud och särskild daglig bevakning av fågelskydds-områdena på Falsterbonäset under häckningstid, i syfte att registrera och om möjligt avvärja överträdelser.

I denna rapport redovisas resultatet av 2018 års övervakning och häckfågel-inventering. I rapporten har vi valt att lägga uppgifter om väder, detaljerade inventeringsuppgifter samt en detaljerad övervakningsrapport i appendix.

Inventeringsmetodik & redovisningsform

Årets inventeringar har i huvudsak följt samma metodik som tidigare (t.ex. Karlsson & Ehnbohm 2013). Således gjordes fyra delinventeringar, jämnt utspridda från slutet av april till mitten av juni (v. 16–24). Avsikten med det fjärde besöket var i huvudsak att kontrollera häckningsutfall och eventuella sena häckningar. Tillstånd att besöka områden med beträdnadsförbud erhöles från Länsstyrelsen Skåne genom samråd. På Måkläppen gjordes dock bara två besök (21 maj och 16 juni) men kompletterande uppgifter har erhållits via observationer från Nabben.

I övrigt har kompletteringar gjorts i samband med den regelbundna tillsynen av naturreservaten (1–3 gånger i veckan), som utförs på uppdrag av Vellinge kommun, men med den skillnaden att observatören då inte gått in i områden med beträdnadsförbud. På Falsterbonäset utförs räkningar av rastande fåglar en gång i veckan av Falsterbo Fågelstation och även då har naturligtvis observationer av häckande fåglar antecknats. Det innebär att vissa områden besökts oftare än andra. I årets rapport har vi valt att i de flesta fallen ta med de par som bedömts häcka av inventerarna, som gjorde de fyra ordinarie besöken, men har i text lagt till andra insamlade uppgifter.

Vid varje besökstillfälle har samtliga observationer av potentiella häckfåglar antecknats på besökskartor. Detta i kombination med bofynd och/eller observerade beteenden som tyder på häckning har sedan legat till grund för beståndsuppskattningar. Som bas har normerna i BIN-Fåglar (SNV 1978) följts för att uppskatta antalet häckande par. Någon aktiv boletning har inte gjorts för flertalet arter. Vid inventering av kolonihäckare har dock bon (och inte fåglar) räknats. Antalet häckande par av icke kolonihäckare baseras på bedömt antal permanenta revir och således inkluderas både säkra och troliga häckningar. Det är inventeraren som har avgjort om ett par kan tänkas ha häckat i området eller inte.

En möjlig felkälla är byte av inventerare, t.ex. om en van inventerare byts mot en oerfaren. Vi eftersträvar därför att om möjligt behålla samma inventerare och att vid eventuellt byte låta den avgående och den tillträdande inventeraren gå tillsammans under det första inventeringstillfället.

Någon *systematisk* kontroll av häckningsresultaten ingår inte i direktiven. En sådan uppföljning kräver en mycket tätare besöksfrekvens och därmed ökar såväl störningsrisken som kostnaderna. De ungar som av slump iakttagits vid inventeringarna, liksom vid de veckovisa rastfågelräkningarna på Falsterbonäset, har däremot noterats.

Inventeringarna 2018 utfördes av Fredrik Haas (Gessie ängar), Nils Kjellén (Måkläppen, Norra Flommen, Lilla Hammars näs, Inre Foteviken och Eskilstorps holmar), Kerstin Norrman (Östra Höllviken), Tore Dahlberg (Södra Flommen), Mattias Ullman (Eskilstorps ängar och Vellinge ängar), Joakim Hagström (Ängsnäset), Bengt

Grandin (Skanörs revlar), Claes Larsson (Knösen), Christer Landgren (Inre Höllviken) samt Peter Öhrström (Fredshög).

Inventeringsresultat år 2018

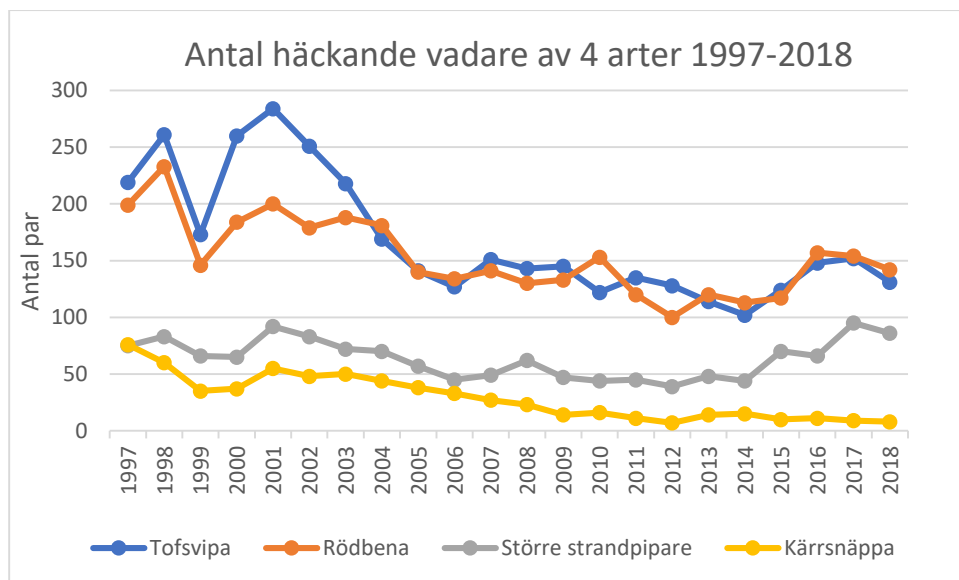
Totalt hittades 2 458 häckande eller sannolikt häckande fågelpar av 36 arter i de inventerade områdena. Detta är en minskning med ca 300 par jämfört med föregående år, men totalsumman är ändå högre än under åren 2012-2016. Under de flesta av åren 1998–2006 noterades mer än 3 000 häckande par och rekordåret 2002 faktiskt hela 4 025 par. Den här typen av statistik säger naturligtvis inte allt, då kraftig minskning hos t.ex. en eller två talrika arter drar ner helheten även om många andra arter ökat.

Jämfört med år 2017 var det tyvärr hela 20 arter (av 33) som minskade i inventeringen. För några arter, tex storskarv, ejder och skärfläcka, beror minskningen åtminstone delvis på att en räv (vid lågvatten) tog sig ut på Eskilstorps holmar. Förutom dessa minskade även fem arter vadare (strandskata, större strandpipare, tofsvipa, kärrsnäppa och rödbena). Orsaken till att dessa minskade i år vet vi ej. Det kan t.ex. bero på dålig föryngring under föregående år, eller dålig överlevnad under vintern.

Positivt under året var att områdena runt Södra och Norra Flommen fortfarande går bra. Nya individer och arter tycks fortfarande flytta in till det "el-instängslade" området runt Landgrens holme och här häckade i år både kentsk tärna och fisktärna lyckosamt.

Ett par arter vadare har försvunnit helt från området de senaste 20 åren och det finns en stor risk att åtminstone den sydliga kärrsnäppan också går samma öde till mötes.

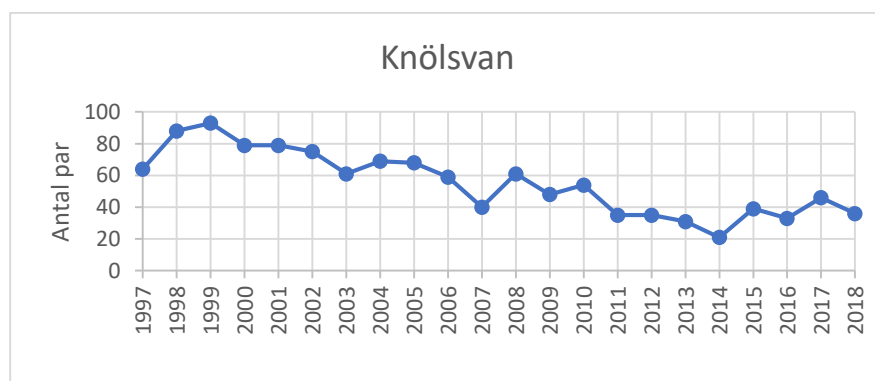
Figur 2. Antal häckande par tofsvipa, rödbena, större strandpipare och kärrsnäppa under åren 1997–2018 i vår inventering. Notera hur lika kurvorna är för de två förstnämnda arterna och i viss mån även för större strandpipare. Huvudsaklig anledning till denna korrelation är predationen. De flesta år blir lite mer än hälften av alla vadarägg uppätta innan de kläcks. Den sydliga kärrsnäppan, med i princip hela den skånska populationen i Vellinge kommun, har minskat med ca 90 % sedan början på 1990-talet och läget är minst sagt akut.

Knölsvan *Cygnus olor* 36 par

Foto: Mattias Ullman

Beståndet reducerades i år med 22 %, ner till 36 par. Arten minskade på flera lokaler och framför allt vid Södra Flommen, vilken förra året var bästa lokal. Lokal med högst antal, tio par, i år var Eskilstorps holmar. Noterades i år på exakt samma tio lokaler som förra året. Beståndet har varit ganska jämnt sedan år 2011, men antalen numera är ändå bara hälften av antalen i slutet på 1990-talet. Bottenrekordet gjordes år 2014 med endast 21 par noterade. I Skåne har arten en stabil population på ca 500 par. I Sverige totalt sett har arten ökat under aktuell period. Lite färre knölsvanar häckar numera i inlandet och fler och fler häckar i kustområden.

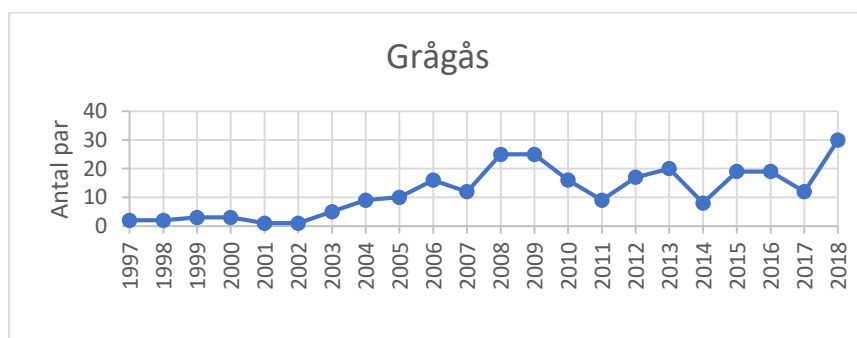
Figur 3. Antal häckande par knölsvan i vårt område 1997–2018.

Grågås *Anser anser* 30 par

Foto: Mattias Ullman

Grågåsen gjorde årets kraftigaste uppsving och ökade från 12 till 30 par. I år noterades den på elva lokaler jämfört med endast fem lokaler förra året. Högst antal i år hade Inre Höllviken med åtta par och Knösen med sju. Trettio par totalt är den högsta siffran i vår serie och arten ökar kraftigt både i Skåne och Sverige. Det moderna jordbruket innebär att det blir lättare att hitta mat under vintermånaderna och detta kan i sin tur innebära att de hinner med fler kullar per säsong, vilket skyndar på ökningen. Arten har i många områden blivit så talrik att den (och vissa andra gäss) ibland innebär problem för markägare med förstörd och/eller uppäten gröda.

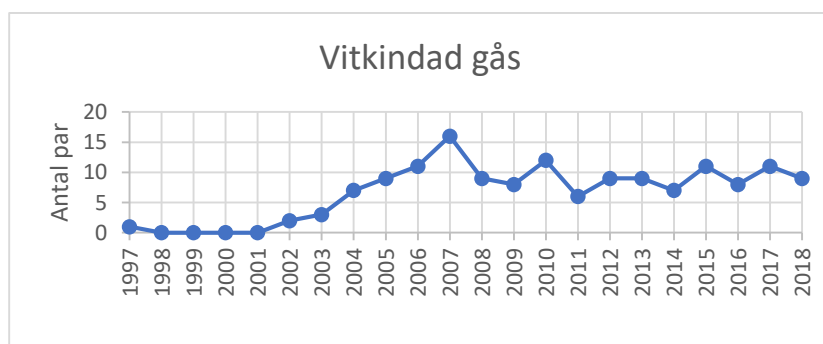
Figur 4. Antalet häckande par grågås i vårt område 1997–2018.

Vitkindad gås *Branta leucopsis* 9 par

Foto: Mattias Ullman

Arten minskade lätt i år, beroende på att bästa lokalen Eskilstorps holmar tappade flera par. Trots detta noterades den på fyra lokaler i år; en mer än förra året. Nivån har legat relativt jämnt i vår serie sedan 2008. Sedan 1997 har arten ökat markant både i Skåne och i Sverige. Vitkindad gås var från början en arktisk art och populationen i sydvästra Skåne härstammar troligen delvis från rymlingar från Malmös parker. Liknande utveckling har konstaterats i många andra delar av Sverige, där parkfåglar kommit i kontakt med vilda (arktiska) gäss, som stannat och häckat. Parkerna i Malmö har fördelen att fåglarna där slipper räv (och andra rovdjur), men det är rimligt att den vitkindade kommer att fortsätta öka i vårt område också.

Figur 5. Antalet häckande par vitkindad gås i vårt område 1997–2018.

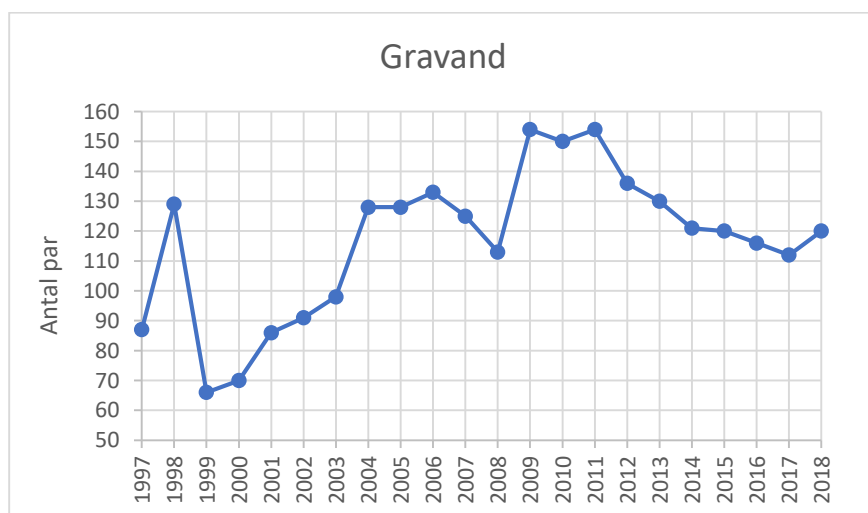

Gravand *Tadorna tadorna* 120 par

Foto: Mattias Ullman

Efter att ha minskat något sex år i följd ökade gravanden i år lite igen. Den noterades på elva (av 15) lokaler och ungar sågs dessutom på ett antal av dessa. Nivån har varit påtagligt jämn under de senaste femton åren. Klart bästa lokal var även i år Inre Foteviken med hela 51 par. Arten har under aktuell period ökat försiktigt i både Skåne och Sverige. I Skåne är en stor andel av de ca 3 000 paren inlandshäckare. I övriga Sverige finns den framför allt i kustområden.

Figur 6. Antalet häckande par gravand i vårt område 1997–2018.

Snatterand *Anas strepera* 9 par

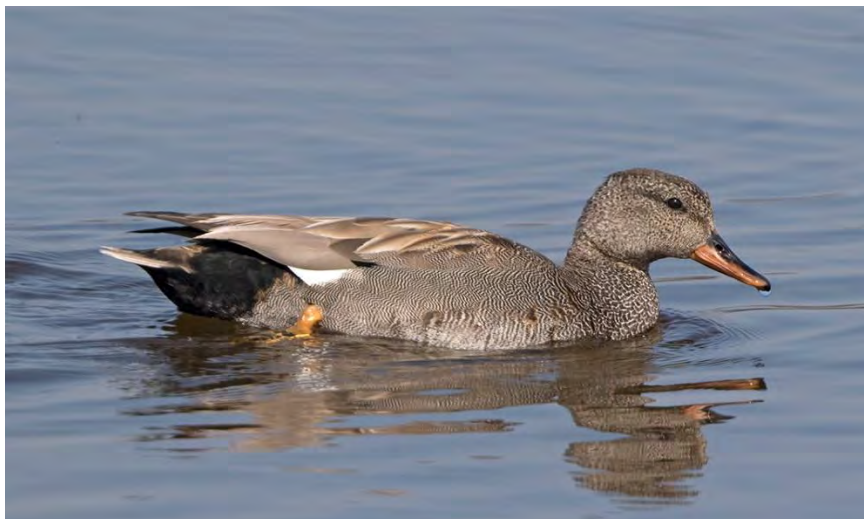
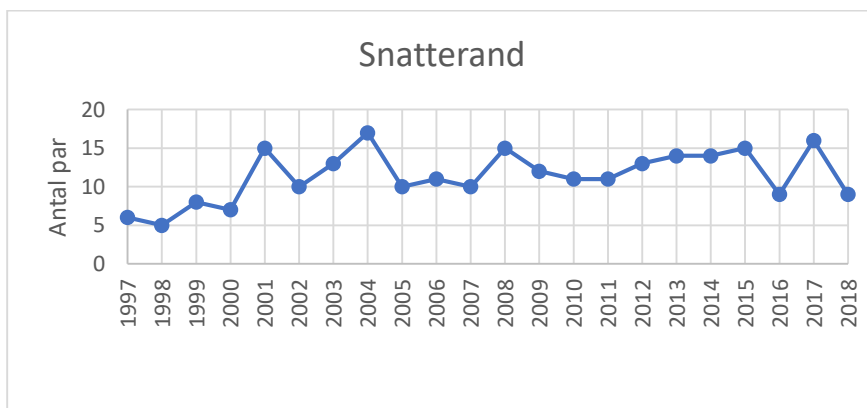

Foto: Mattias Ullman

Minskade tydligt i år efter den höga siffran år 2017 och summan är faktiskt den lägsta sedan år 2000. Bästa lokal var som vanligt Inre Foteviken och totalt sågs arten på fem platser (jämfört med 6 förra året). Varför den minskade i år är oklart. Generellt ökar arten starkt både i Skåne och Sverige. Så sent som 1994 bedömdes faktiskt bara ca 15 par häcka i hela Skåne. Vellinges kust var ett av de första områden där arten etablerade sig i Skåne, men idag sker ökningen snabbast i inlandet och i anlagda våtmarker.

Figur 7. Antalet häckande par snatterand i vårt område 1997–2018.

(Bläsand *Anas penelope* 0 par)

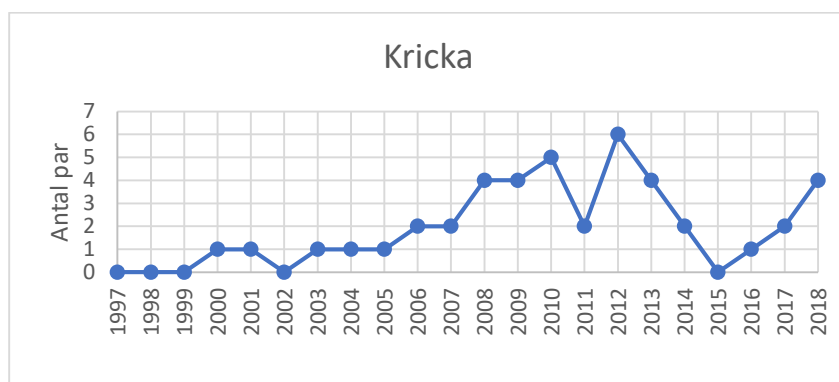
Arten har angetts som (troligen) häckande i vissa rapporter tidigare. Den senaste kända säkra häckningen i Skåne är dock från 1965 (Kristianstad) och fåglar i sydvästra Skåne i maj-juni är nog egentligen översomrande fåglar, snarare än häckande.

Kricka *Anas crecca* 4 par

Foto: Mattias Ullman

Ökade lite och noterades i år med fyra par runt Foteviken. Två av dessa fanns vid Inre Foteviken och ett par vardera noterades vid Vellinge ängar och Hammarsnäs. År 2012 bedömdes hela sex par häcka i vårt område, men arten har också uteblivit helt fem av åren (senast 2015). Vissa nordliga häckare dröjer sig kvar i vårt område in i maj och vissa börjar röra sig söderut redan i juni, vilket gör att denna art är lite mer svårinventerad (och svårbedömd) än de flesta. Krickan minskar försiktigt i hela södra Sverige (trots många nya småvatten).

Figur 8. Antalet häckande par kricka i vårt område 1997–2018.

Gräsand *Anas platyrhynchos* 139 par

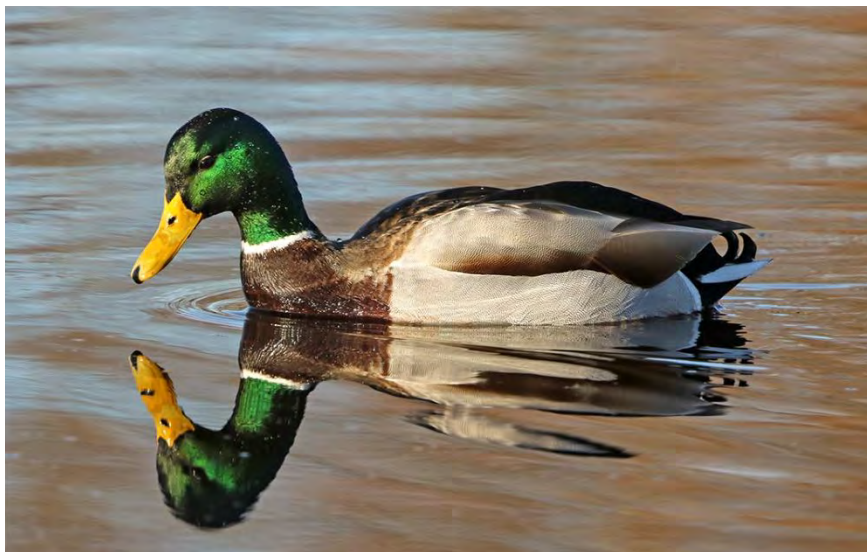
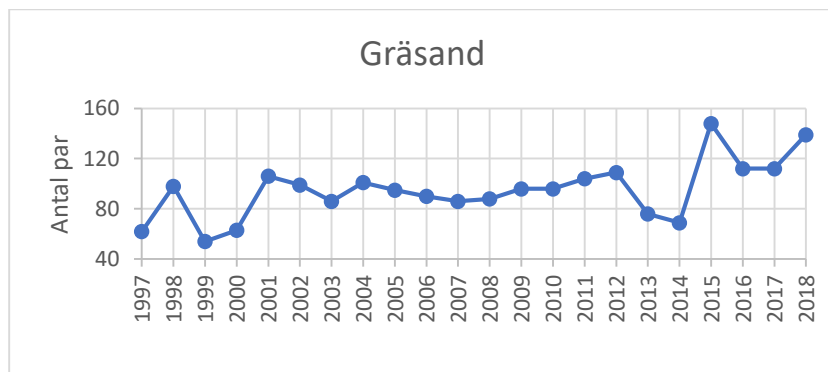

Foto: Mattias Ullman

Ökade i år med 24 % till 139 par. Den årssumman är endast slagen av 148 par år 2015. Arten noterades i år på samtliga lokaler utom två. Norra och Södra Flommen var de två lokaler med högst antal; 46 respektive 28 par. Arten ökar generellt i hela Sverige. Många nya anlagda dammar och våtmarker, liksom mildare vintrar och i många områden minskad jakt gynnar arten.

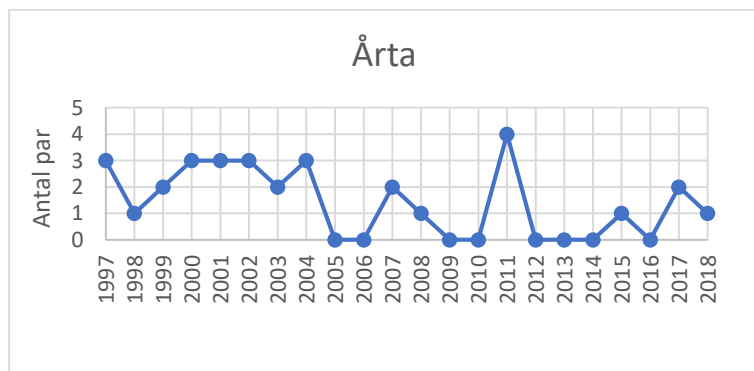
Figur 9. Antalet häckande par gräsand i vårt område 1997–2018.

Årta *Anas querquedula* 1 par

Foto: Mattias Ullman

Ett par, på Lilla Hammarsnäs, noterat under året. Sedan serien startade 1997 har årtan bedömts som häckande tolv av åren och uteblivit sex. Maxsumma var 2011 då fyra par bedömdes häcka. Eftersom antalen är så små, är det svårt att hitta tydliga trender i vår inventering, men möjligen kan man ana en liten minskning. Årtan är vår mest ovanliga och undanskymda simand och den anses minska försiktigt i Skåne.

Figur 10. Antalet häckande par årta i vårt område 1997–2018.

Skedand *Anas clypeata* 11 par

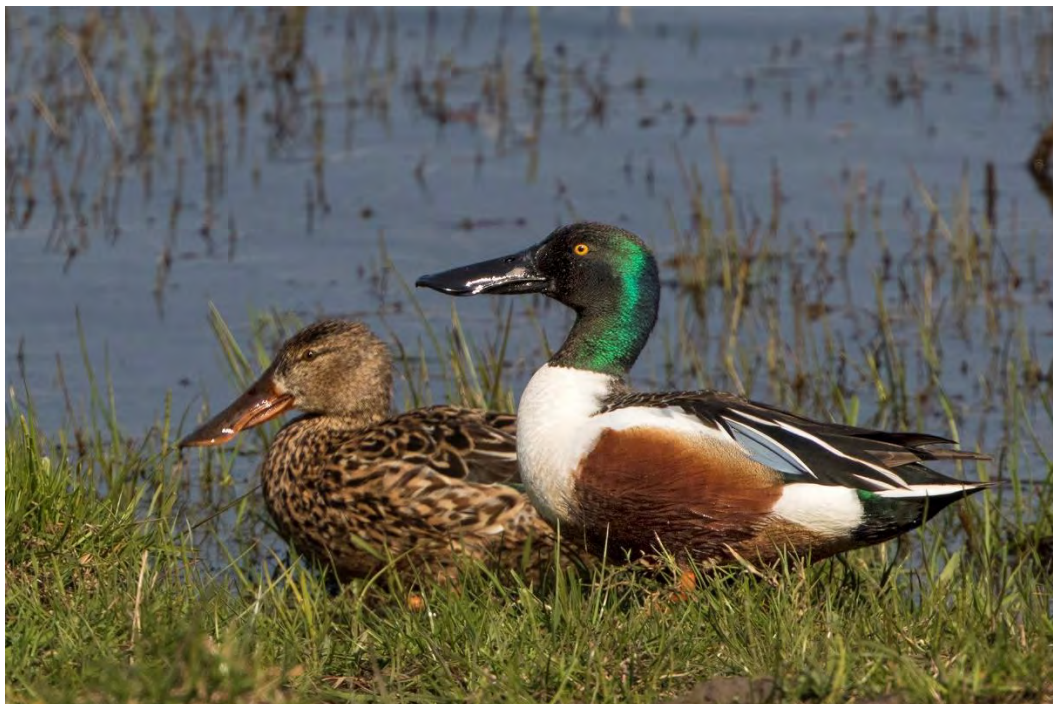
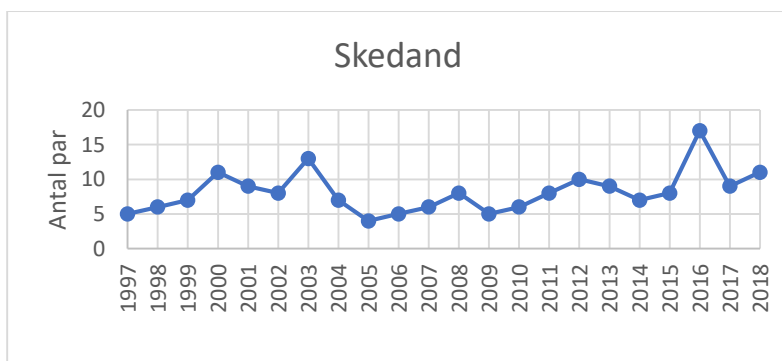

Foto: Mattias Ullman

Ökade med två par jämfört med föregående år. Elva par är den tredje högsta siffran i vår serie, där 17 par år 2016 är högsta notering. Bästa lokaler var Inre Höllviken samt Södra Flommen med fyra respektive tre par och på sistnämnda plats noterades den faktiskt inte alls förra året. Skedanden har ökat en aning sedan vår inventering startade. Arten har en relativt jämn förekomst både i Skåne och Sverige under de senaste 30 åren.

Figur 11. Antalet häckande par skedand i vårt område 1997–2018.

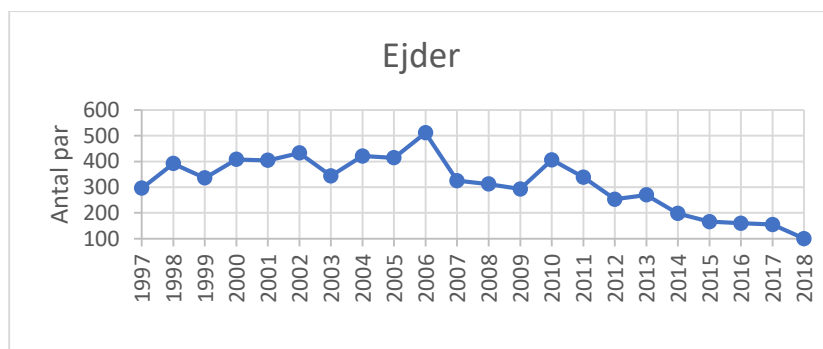

Ejder *Somateria mollissima* 100 par

Foto: Mattias Ullman

En mycket kraftig minskning igen tyvärr, från 155 till 100 par. Vid båda de två bästa lokalerna, Näsholmarna (Lilla Hammars näs) och Eskilstorps holmar, skedde nästan en halvering av beståndet. Även vid Fredshög, som ökade förra året, minskade arten i år. Beståndet av ejder i vår inventering har minskat mycket kraftigt sedan början på 2000-talet och arten minskar generellt både i Skåne och i Sverige. Exakt vad som ligger bakom minskningen anses inte klarlagt men troligen är ändrade näringsförhållanden och sämre födotillgång i Östersjön och Öresund en del av förklaringen. Högre havstemperatur på vintern och lägre salthalt i Östersjön anses t.ex. ge betydligt mindre musslor. Dock har ejdern inte minskat lika mycket i Danmark, t.ex. på närliggande Saltholm. Ejdern är upptagen i kategorin sårbar (VU) på den svenska rödlistan (Westling 2015) och årets summa är (åter igen) tyvärr den lägsta i serien.

Figur 12. Antalet häckande par ejder i vårt område 1997–2018.

Småskrake *Mergus serrator* 19 par

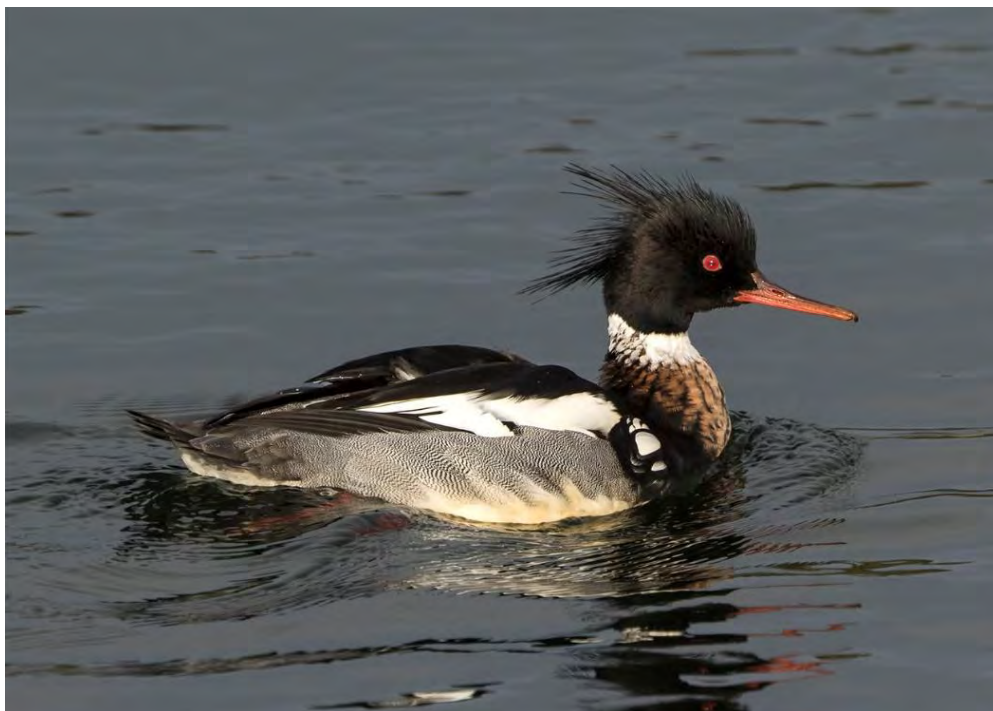
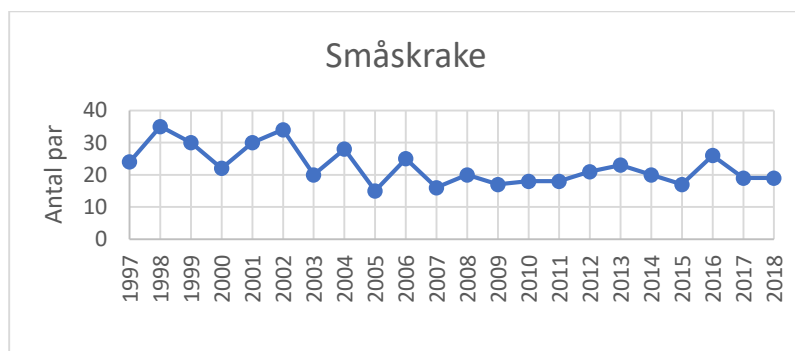

Foto: Mattias Ullman

Samma notering som förra året och 19 par är nära medel för de senaste tio åren. Som vanligt fanns mer än hälften av paren på Näsholmarna och Eskilstorps holmar och totalt noterades den i år på sex lokaler. Arten har minskat en aning sedan vår serie startade. Generellt har småskraken minskat något i Skåne under aktuell period, medan den ökat försiktigt i resten av Sverige.

Figur 13. Antalet häckande par småskrake i vårt område 1997–2018.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis* 4 par

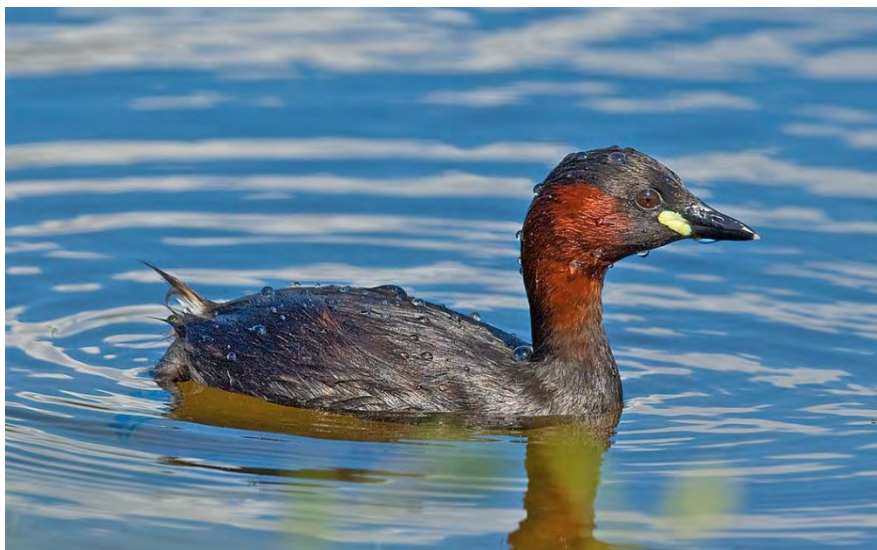
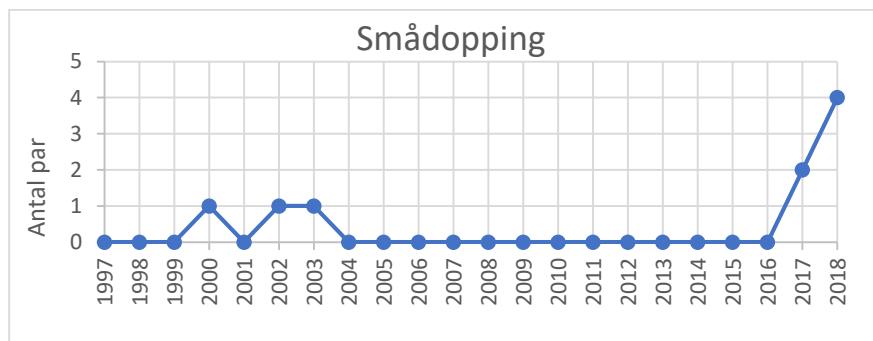

Foto: Magnus Ullman

Noterades i år med fyra par och detta är den klart högsta siffran i vår inventering. Både Södra och Norra Flommen höll två par vardera. Tidigare har smådoppingen faktiskt bara bedömts häcka här fyra år och då endast med ett eller två par! Arten har gått framåt tydligt i Skåne de senaste 30 åren. En mycket stor del av populationen häckar i näringsrika dammar och småsjöar i inlandet.

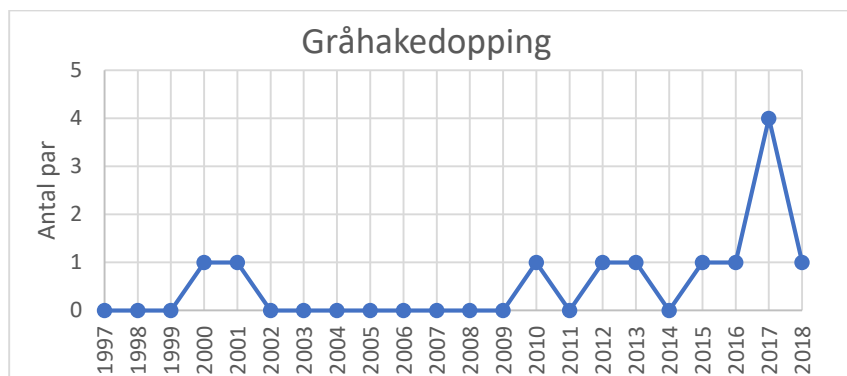
Figur 14. Antalet häckande par smådopping i vårt område 1997–2018.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena* 1 par

Foto: Mattias Ullman

Minskade i år tyvärr ned till ett par, noterat vid Södra Flommen. I vår serie har arten bedömts häcka åtta år tidigare. Arten är alltid snabb på att etablera sig i nya näringsrika småvatten, men tycks ofta lika fort bli utkonkurrerad, t.ex. då det vandrar in fisk. Arten ökar generellt både i Skåne och i övriga Sverige. Gråhakedoppingen häckar framför allt i inlandet och biotoperna i vårt område passar inte arten helt, så det känns inte troligt att den etablerar sig på många lokaler.

Figur 15. Antalet häckande par gråhakedopping i vårt område 1997–2018.

Storskarv *Phalacrocorax carbo sinensis* 663 par

Foto: Mattias Ullman

Minskade lite jämfört med förra året, men siffran är ändå bra i ett tio-års-perspektiv. Föryngringen var nog tyvärr extremt dåligt under året. Lågvatten gjorde att en räv kunde springa ut på Eskilstorps holmar. Detta innebar att många häckningar avbröts och att de flesta fågelägg blev uppätta. Nästan alla par fanns som vanligt ute på Eskilstorps holmar. Denna koloni är i nuläget den största i Skåne tillsammans med Landöskärgården och dessa två håller ca två tredjedelar av Skånes häckande bestånd.

Figur 16. Antalet häckande par storskarv i vårt område 1997–2018.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus* 1 par

Foto: Mattias Ullman

I år noterades bara ett par under inventeringen, vid Inre Foteviken. Har annars noterats med 1–3 par årligen i vår inventering sedan 2009, men minskat sedan början av 2000-talet. I inlandet kan de lägga sina bon i stora (ostörda) sädesfält, men i vårt område kräver de nog vassar för att häcka. Har i övrigt ökat markant sedan år 1990 och varit stabil de senaste tio åren både i Skåne och Sverige.

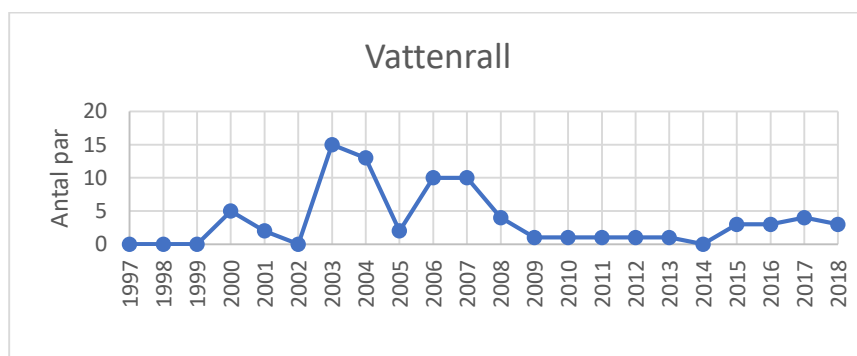
Figur 17. Antalet häckande par brun kärrhök i vårt område 1997–2018.

Vattenrall *Rallus aquaticus* 3 par

Foto: Mattias Ullman

Noterades med två par vid Södra Flommen och ett par vid Gessie ängar. Vattenrall spelar normalt nattetid och är i övrigt svårinventerad, då den gömmer sig i stora vassar. Det är därför rimligt att den finns på ytterligare lokaler. Arten har generellt ökat lite i södra Sverige de senaste 30 åren. I vår serie har den minskat sedan början av 2000-talet, även om en liten återhämtning skett de senaste tre åren. Skapande av nya våtmarker samt relativt milda vintrar bör kunna gynna denna undanskymda art.

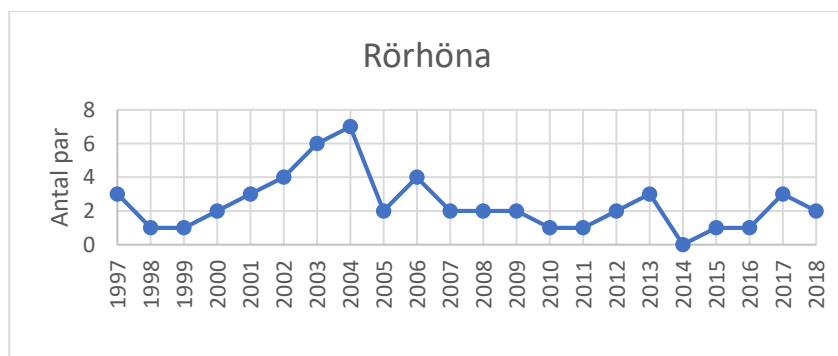
Figur 18. Antalet häckande par vattenrall i vårt område 1997–2018.

Rörhöna *Gallinula chloropus* 2 par

Foto: Mattias Ullman

Minskade med ett par och noterades i år "bara" vid Norra Flommen och Knösen med ett par vardera. Har noterats med 0–7 par i vår serie sedan starten 1997. Populationen är stabil i både Skåne och Sverige. I vårt område är arten starkt knuten till vass, där den kan gömma sig, men en viss invandring har också skett till städer (t.ex. till dammar i parker) i modern tid.

Figur 19. Antalet häckande par rörhöna i vårt område 1997–2018.

Sothöna *Fulica atra* 51 par

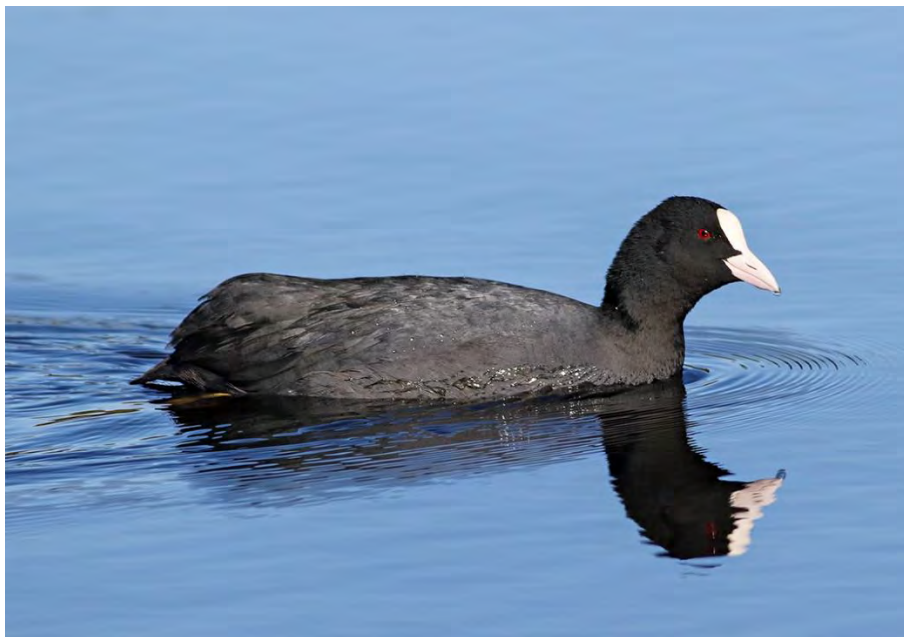
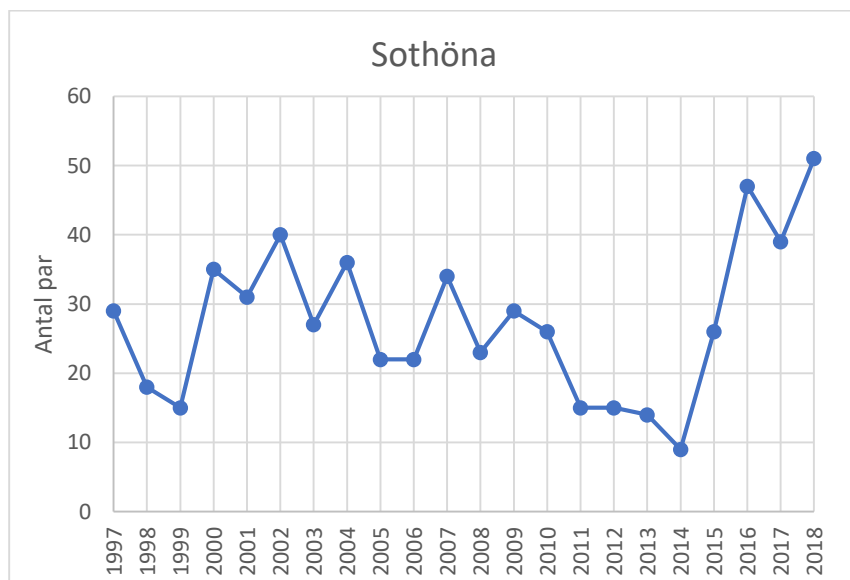

Foto: Mattias Ullman

Ökade med hela 31 % jämfört med föregående år. Femtioett par är den högsta siffran hittills i vår serie för sothönan. Klart bästa lokal var Södra Flommen med 31 par. Inget par noterades vid Foteviken i år. Ökar generellt både i Skåne och Sverige.

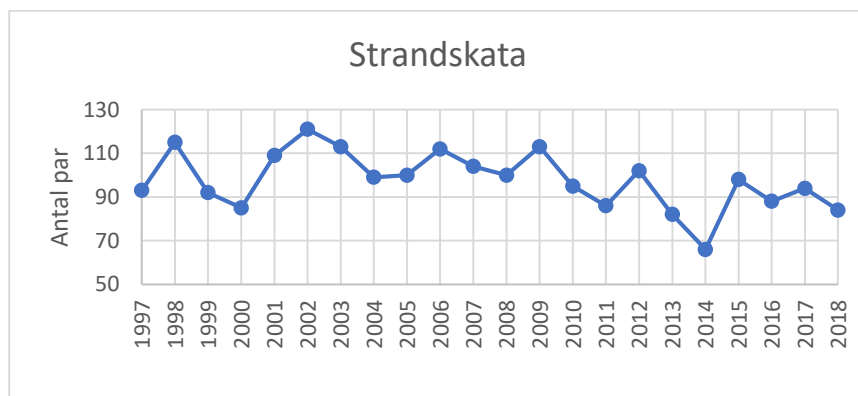
Figur 20. Antalet häckande par sothöna i vårt område 1997–2018.

Strandskata *Haematopus ostralegus* 84 par

Foto: Mattias Ullman

Minskade i år tyvärr med tio par (11 %). De tre bästa lokalerna Näsholmarna, Norra Flommen och Vellinge ängar förlorade alla några par jämfört med år 2017. Arten noterades faktiskt på samtliga lokaler utom Skanörs revlar, men årets totalsiffra är ändå den tredje sämsta sedan starten. Det ses påfallande få ungar av strandskata i vår inventering, men det är också känt att arten ofta kläcker senare på säsongen jämfört med andra vadare. Vår serie visar på en relativt jämn, men aningen minskande, nivå för strandskatan sedan starten 1997. Framför allt på Falsterbohalvön har arten minskat långsiktigt, kanske beroende på att mer människor och hundar rör sig i lämpliga områden. Både i Skåne och i Sverige har arten ökat en aning de senaste 30 åren och detta beror delvis flyttat in i städer, där den har färre fiender.

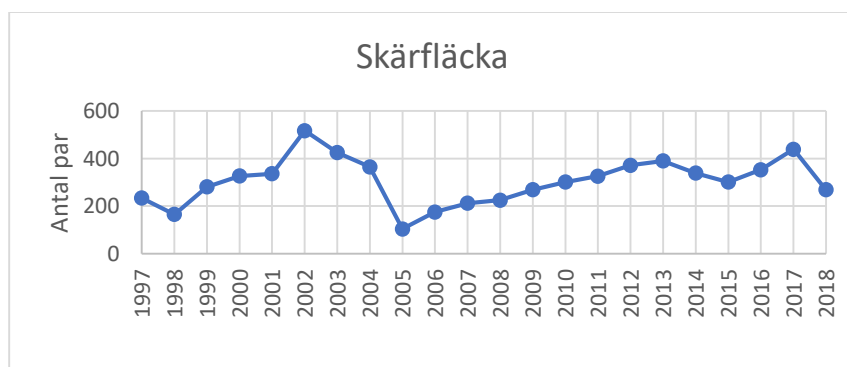
Figur 21. Antalet häckande par strandskata i vårt område 1997–2018.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta* 269 apr

Foto: Mattias Ullman

Minskade i år med hela 39 %, ner till 269 par. Framför allt var det Näsholmarna och Eskilstorps holmar som tappade många par och detta kan ha berott på att en räv kom ut dit, eller att det varit högvatten, eller både och. Vid den bästa lokalen, Norra Flommen, var minskningen mycket liten. Jämfört med föregående år sågs häckare på två nya lokaler, Ängsnäset och Knösen (och detta kan förstås ha varit fåglar som lämnat Näsholmarna). En hög andel av den skånska populationen finns i Vellinge. Till skillnad från de flesta strandängsvadare har skärfläcken ökat försiktigt både i Skåne och i Sverige de senaste 30 åren. Vid Landgrens holme (Norra Flommen) har människan hjälpt till med att inhägna området med ett ca 4 km långt elstaket, för att hålla räv, grävling och liknande predatorer borta. Detta har haft positiv effekt både på skärfläcka, tärnor och måsar.

Figur 22. Antalet häckande par skärfläcka i vårt område 1997–2018.

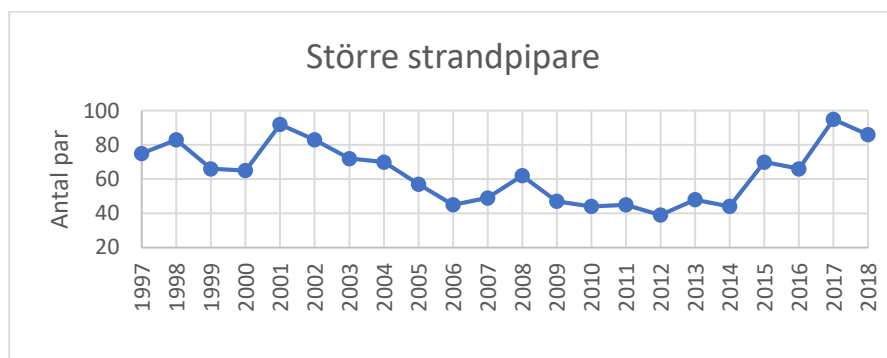

Större strandpipare *Charadrius hiaticula* 86 apr

Foto: Mattias Ullman

Minskade med nio par jämfört med föregående år. Trots detta är årets siffra den näst högsta på 15 år. De tre bästa lokalerna kring Foteviken tappade några par vardera. Totalt sågs den på tolv lokaler i år, vilket är en lokal bättre än år 2017. Vid den bästa lokalen, Vellinge ängar, har en viss skydds jakt på predatorer bedrivits och dämmen har satts upp för att hålla kvar vatten i skonorna så länge som möjligt. Detta för att hjälpa vadarna och åtminstone större strandpipare, tofsvipa och rödbena har svarat positivt på detta under de första åren. Generellt har arten minskat lite i Skåne under aktuell period.

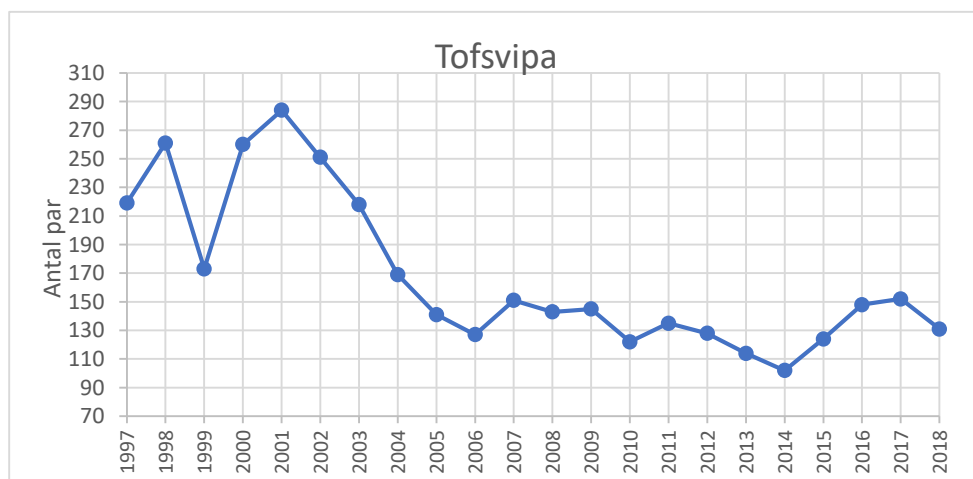
Figur 23. Antalet häckande par större strandpipare i vårt område 1997–2018.

Tofsvipa *Vanellus vanellus* 131 par

Foto: Mattias Ullman

Minskade med 14 %, ner till 131 par. Årets siffra är nära medel för de fem senaste åren, men ändå långt under antalen från början på 2000-talet. Noterades i år på tolv lokaler, med högst antal på Vellinge och Eskilstorps ängar, följt av Inre Foteviken och Lilla Hammars näs. De vipor som får sin häckning spolierad tidigt, försöker normalt med en ny kull ungar i maj/juni. Generellt har den minskat både i Skåne och Sverige under aktuell period, i vissa områden med nästan 50 %. Kanske har arten haft svårt att anpassa sig till det moderna och storskaliga jordbruket.

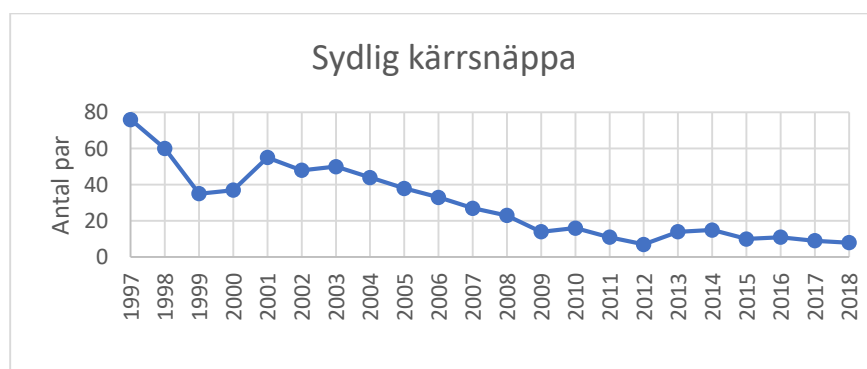
Figur 24. Antalet häckande par tofsvipa i vårt område 1997–2018.

Sydlig kärrsnäppa *Calidris alpina schinzii* 8 par

Foto: Mattias Ullman

Fortsatt kräftgång för den sydliga kärrsnäppan tyvärr. Totalt åtta par noterades, med fem på Eskilstorps ängar, två på Vellinge ängar och ett på Lilla Hammarsnäs. Årets åtta par måste jämföras med 38 par år 2005 och 76 par år 1997 i samma inventering. I början på 1990-talet uppskattades dessutom populationen i området till 120 par. Nästan hela den skånska populationen finns i Vellinge kommun. Den sydliga kärrsnäppan är upptagen i kategorin akut hotad (CR) på den svenska rödlistan (Westling 2015). Den har minskat drastiskt i hela Östersjöområdet de senaste 30 åren, även om minskningen har bromsats i flera områden de senaste 10 åren. Enligt en annan inventering (predation och bo-övervakning) fanns i år (minst) sju kärrsnäppebon. Tyvärr blev hela sex av dessa prederade (av kråkfåglar) innan kläckning. En viss skydds jakt på räv, grävling och kråkfåglar tillåts nu också av Länsstyrelsen Skåne i ett sista (!?) försök att rädda kärrsnäpporna.

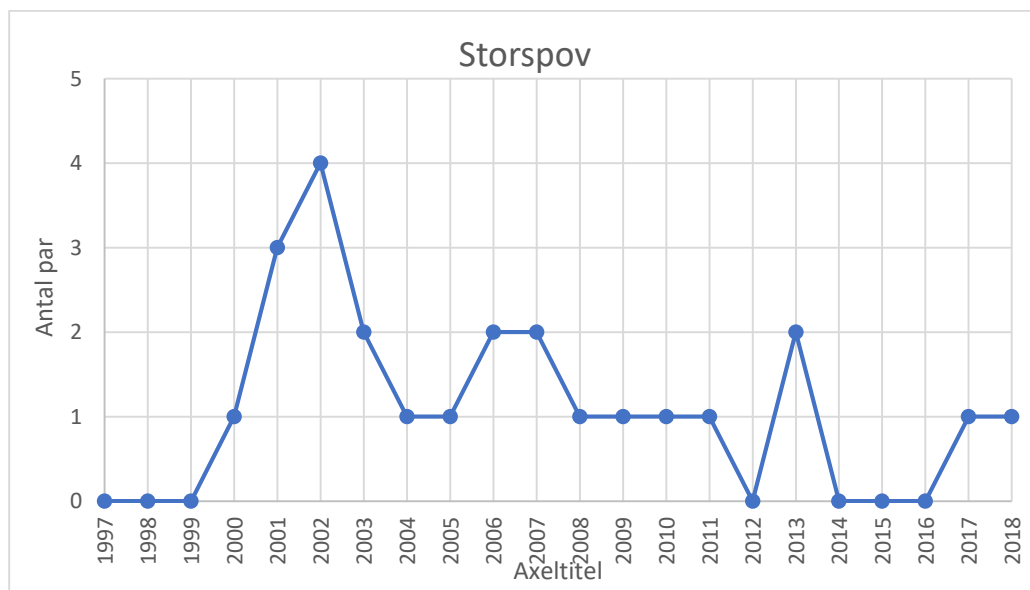
Figur 25. Antalet häckande par sydlig kärrsnäppa i vårt område 1997–2018.

Storspov *Numenius arquata* 1 par

Foto: Mattias Ullman

Storspoven uteblev helt under åren 2014–2016, men har nu bedömts som häckande med ett par vardera de två senaste åren. En storspov (rimligen samma) hördes i år spela i både april och större delen av maj på Vellinge ängar. I vår serie har den nu noterats som häckande 15 av 21 år. Vår högsta notering är fyra par år 2002 och det lär tyvärr dröja innan vi når den ”höga” siffran igen, då arten minskar i hela Sverige. Utdikning av fuktiga ängar samt ett moderniserat och intensifierat jordbruk anses ha påverkat storspovens biotoper negativt.

Figur 26. Antalet häckande par storspov i vårt område 1997–2018.

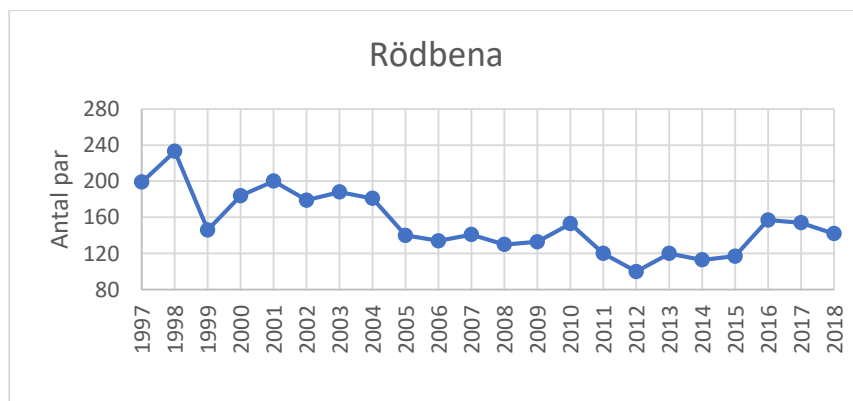

Rödbena *Tringa totanus* 142 par

Foto: Mattias Ullman

Minskade lite jämfört med föregående år, men siffran är ändå relativt bra i ett tioårs-perspektiv. Fyra lokaler, Vellinge och Eskilstorps ängar samt Lilla Hammars näs och Norra Flommen, står för en mycket stor del av beståndet i vår inventering. Arten minskade i år med hela nio par (36 %) vid Norra Flommen, men övriga lokaler höll ungefär samma antal som år 2017. Påträffades i år på tolv lokaler (alla utom Fredshög, Södra Flommen och Skanörs revlar). Trenden påminner annars om trenden för tofsvipa och större strandpipare, med liknande biotopval. Arten har generellt minskat en aning i Södra Sverige de senaste 30 åren.

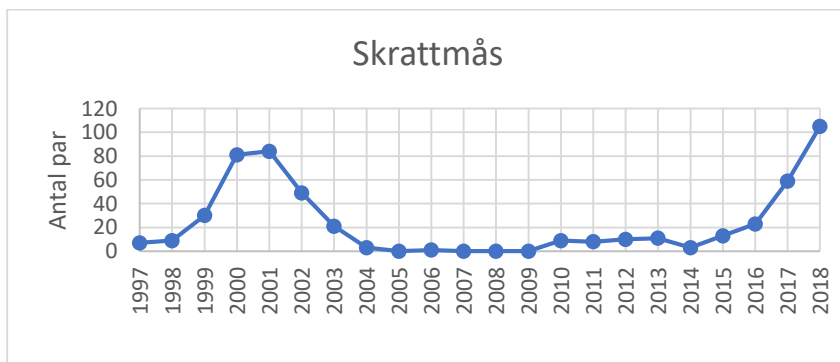
Figur 27. Antalet häckande par rödbena i vårt område 1997–2018.

Skrattmås *Larus ridibundus* 105 par

Foto: Mattias Ullman

Ökade i år med hela 78 %, från 59 par till 105 par, vilket är den högsta siffran hittills i vår serie. I år fanns samtliga par vid Norra Flommen. Så sent som 2014 var antalet nere i fyra par, därefter har den ökat tydligt fyra år i rad och troligen kan vi tacka det "el-instängslade" området kring Landgrens holme för detta. Måsarnas närvaro vid Norra Flommen är troligen till gagn för tärnorna också. Generellt har skrattmåsen minskat mycket kraftigt i Skåne och Sverige sedan 1960- och 70-talen, men varit relativt stabil under de senaste 20 åren. T.ex. beräknades populationen i Skåne ligga på 29 000 par år 1970, men vid den stora inventeringen 2012 var antalet bara ca 3 000 par. De flesta skrattmåsar häckar i insjöar.

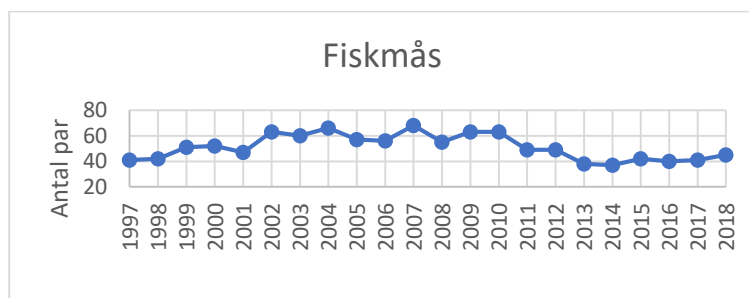
Figur 28. Antalet häckande par skrattmås i vårt område 1997–2018.

Fiskmås *Larus canus* 45 par

Foto: Mattias Ullman

Ökade i år med fyra par, då den gick framåt vid både Norra Flommen och Östra Höllviken. På överlägset bästa lokal Näsholmarna var antalet par oförändrat med 30. Likt förra året noterades den på fem lokaler totalt. Trenden har varit stabil de senaste åtta åren, men arten har minskat med ca 20 % sedan början på 2000-talet. Förhoppningsvis kan arten fortsätta öka vid t.ex. Norra Flommen. Trenden har varit stabil i Skåne under aktuell period och i likhet med t.ex. strandskata har denna klassiska strandängsart etablerat sig även i stadsmiljöer, där den slipper hot från räv, grävling och rovfåglar.

Figur 29. Antalet häckande par fiskmås i vårt område 1997–2018.

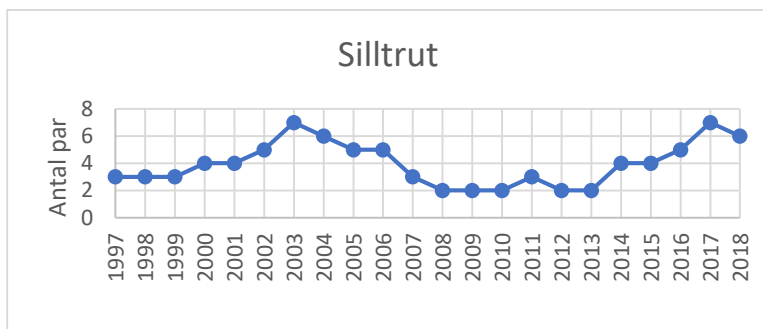
Silltrut *Larus fuscus* 6 par

Foto: Mattias Ullman

Minskade i år med ett par – till sex – och alla paren fanns som vanligt på Eskilstorps holmar. Sex par är fortfarande över medel. Silltruten är alltså stabil eller svagt ökande i vår serie, samtidigt som gråtruten minskat med mer än 80 % på samma lokal. Silltrutens ökning beror dock troligen inte på god ungfågelsproduktion, utan snarare på invandring från andra lokaler, då den västliga silltruten (raserna *intermedius* och *graellsii*) ökar i Nordvästeuropa.

Silltruten är upptagen i kategorin nära hotad (NT) på den svenska rödlistan (Westling 2015).

Figur 30. Antalet häckande par silltrut i vårt område 1997–2018.

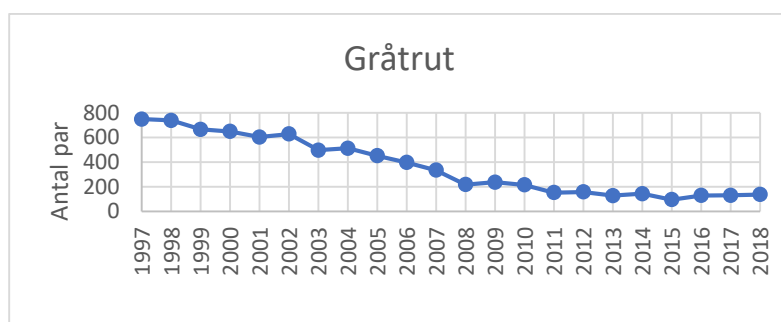
Gråtrut *Larus argentatus* 137

Foto: Per-Göran Bentz

Ökade en aning för andra året i rad (lite förvånande). Att den ökade beror troligen inte på många lyckade häckningar de senaste åren, utan mer troligt på inflyttning från andra lokaler (t.ex. Saltholm eller Malmö hamn). Årets 137 par är ändå bara en spillra av de över 700 par som fanns då vår inventering startade. Samtliga par fanns på Eskilstorps holmar. Den kraftiga minskningen tros bero på att mycket få ungar överlever den första sommaren pga. födobrist. Ändrade näringsförhållanden i Östersjön under de senaste 30 åren (övergödning, lägre salthalt och högre havstemperatur på vintern) verkar ge sämre förutsättningar för trutarnas föda i havet.

Gråtruten är upptagen i kategorin sårbar (VU) på den svenska rödlistan (Westling 2015).

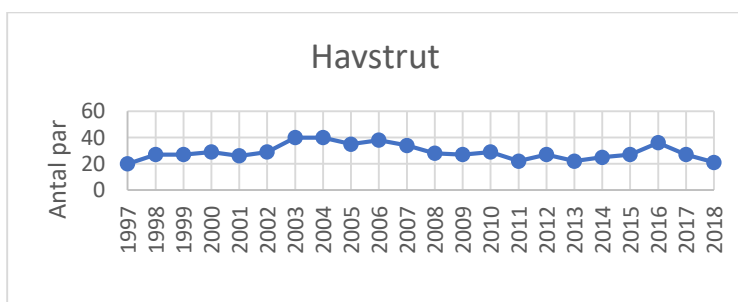
Figur 31. Antalet häckande par gråtrut i vårt område 1997–2018.

Havstrut *Larus marinus* 21 par

Foto: Per-Göran Bentz

Minskade i år med sex par ned till 21 par totalt. Även i år fanns ett par på Näsholmarna och resten på Eskilstorps holmar. Havstruten har haft en relativt jämn nivå med 20–40 häckande par under hela vår serie. Arten har nu minskat lite två år i följd, men 21 par är ändå mycket nära medel. I likhet med gråtrut finns i princip hela vårt bestånd ute på Eskilstorps holmar. Varför havstrutens bestånd är stabilt medan gråtrutens (med liknande häckmiljö och födoval) minskat med över 80 % är oklart. Kanske är havstruten bättre på att predera andra arter, vilket ger föda åt ungarna.

Figur 32. Antalet häckande par havstrut i vårt område 1997–2018.

Skräntärna *Sterna caspia* 1 par

Foto: Mattias Ullman

Som vanligt numera fanns ett par på Eskilstorps holmar, men de fick troligen inte ut någon unge i år (kanske på grund av predation från räv). I västra Sverige är detta troligen det enda häckande paret under de senaste åren, men enstaka år har även försök gjorts på Måkläppen. I övriga Skåne finns arten endast i skärgården norr om Åhus, där den minskat kraftigt och numera bara finns med enstaka par. I vår serie har den noterats med 0–2 par under alla år sedan 1997. Under denna period har den uteblivit fem av åren, senast 2009. Skräntärnan har tyvärr minskat kraftigt i hela Östersjöområdet de senaste 30 åren, även om minskningen bromsats de senaste tio.

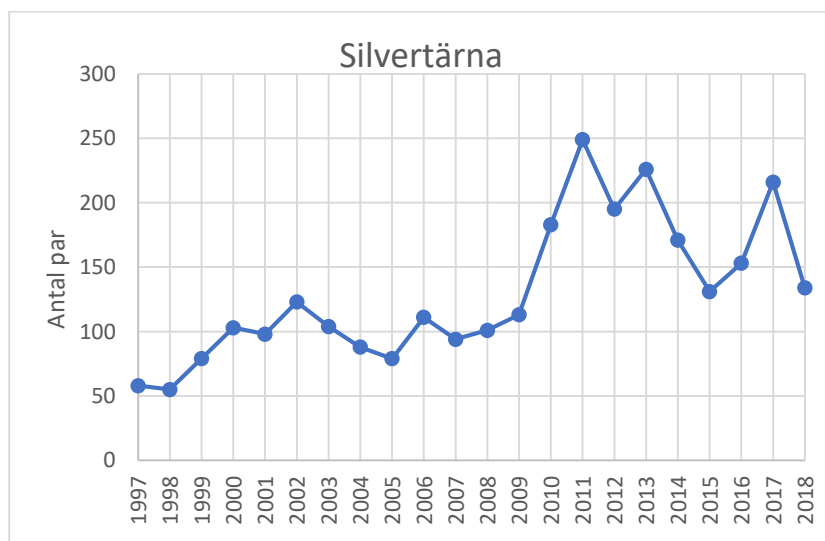
Skräntärnan är upptagen i kategorin nära hotad (NT) på den svenska rödlistan (Westling 2015).

Silvertärna *Sterna paradisaea* 134 par

Foto: Mattias Ullman

Minskade i år med hela 62 par (38 %), ned till 134 par totalt. Silvertärnan minskade mycket kraftigt på Eskilstorps holmar, men också tydligt på Näsholmarna. Minskningen på den senare lokalen kan bero på att en räv sprang ut där i maj. Noterades i år vid fyra lokaler, vilket är en mindre än i fjol. Trots den kraftiga minskningen är årets siffra bra i ett längre perspektiv. Glädjande nog ökade den igen vid Norra Flommen, där 22 par etablerade sig i det av elstängsel inhägnade området. Har generellt ökat i hela Sverige under aktuell period.

Figur 33. Antalet häckande par silvertärna i vårt område 1997–2018.

Fisktärna *Sterna hirundo* 1 par

Foto: Mattias Ullman

Helt ny på listan! Ett par fanns i år vid Norra Flommen tillsammans med tre andra arter tärna. Detta är alltså ytterligare en av frukterna som det "el-instängslade" området kring Landgrens holme medfört.

Kentsk tärna *Thalasseus sandvicensis* **12 par**

Ungfågel av kentsk tärna. Foto: Mattias Ullman

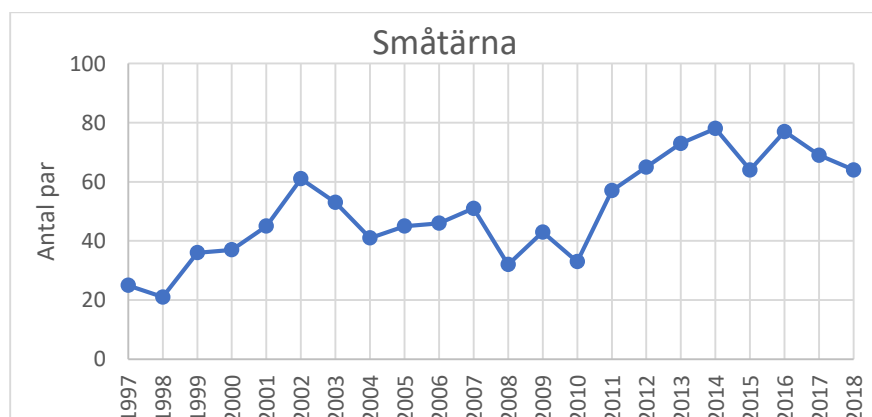
Många var nog de som avigt drog på smilbanden när de hörde talas om att det skulle placeras ut vettar av kentsk tärna kring Landgrens holme för att locka till sig verkliga dito. Men tji! Efter bara fyra dagar hade två par hittat till platsen och ytterligare ett par veckor senare fanns där hela tolv par! Flera av paren lyckades senare också få ut ungar och vi hoppas verkligen att de återvänder nästa år! Arten är helt ny på listan för vår inventering, men i mitten på 1900-talet fanns kolonier (max 260 par) både på Måkläppen och på holmar i Foteviken. Under 2000-talet har kentska tärnan i Skåne i princip bara häckat i nordöstra delen av landskapet (undantaget några par i Malmö hamn enstaka år). Arten kräver normalt att det finns en skrattnåskoloni i närheten för att den ska vilja häcka.

Småtärna *Sterna albifrons* 64 par

Foto: Mattias Ullman

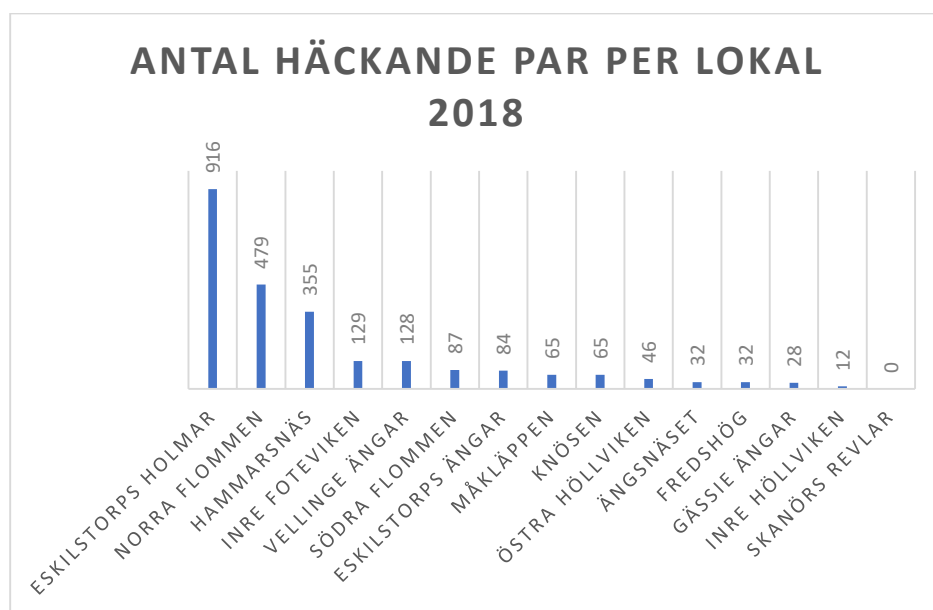
Ett bra år igen för småtärna, om än inte riktigt lika bra som fjolåret. Noterades på fem lokaler, där Näsholmarna (Lilla Hammars näs) är överlägset bäst med 40 par. Liksom för andra tärnor gick det bra vid Norra Flommen, där det i år fanns fjorton par (jämfört med 5 förra året). Har legat på en hög och relativt jämn nivå de senaste sex åren och antalet par i vår serie har mer än dubblats sedan inventeringens start. Vid senaste stora häckfågelinventeringen i Skåne beräknades antalet par vara ca 130, så en mycket hög andel finns alltså i Vellinge kommun. I vår serie har småtärnan och silvertärnan en mycket liknande och positiv utveckling, men i övrigt i Skåne och Sverige har småtärnan inte ökat på samma sätt som den större släktingen. Småtärna är upptagen i kategorin sårbar (VU) på den svenska rödlistan (Westling 2015).

Figur 34. Antalet häckande par småtärna i vårt område 1997–2018.

Våra lokaler

Som vanligt inventerades 15 olika lokaler och som vanligt skiljer de sig markant gällande häckande fåglar. Sett till antalet häckande individer står Eskilstorps holmar i särklass med nästan dubbelt så många häckande strandängsfåglar som näst bästa lokal, Norra Flommen. Mängden fåglar ute på Eskilstorps holmar beror förstås i första hand på att det är en ö och att de där ute normalt slipper räv, grävling och i viss mån även kråkfåglar. I maj i år var dock vattenståndet så lågt att en räv obehindrat kunde springa ut och i princip länsa alla fågelbon på ägg (fr.a. storskarv och gråtrut). Även på lokalen Lilla Hammars näs finns de flesta fåglarna ute på "småöarna" Näsholmarna, strax norr om fastlandet. Att slippa rävar och grävlingar betyder otroligt mycket för häckningsframgången för den här typen av arter, samtidigt lever de farligt då det blir högvatten och vissa bon blir ibland översvämmade. Utöver dessa gick Norra Flommen mycket bra i år och flera arter ökade där. Elstängslet (totalt 4 kilometer långt) sattes i första hand upp för att hjälpa skärfläckorna, men även andra vadare och tärnor har tagit sin tillflykt hit.

Figur 35. Antalet häckande strandängsfåglar per lokal 2018. Eskilstorps holmar står som vanligt i särklass. Ingen enda häckande fågel noterades på Skanörs revlar. Även i Inre Höllviken var mycket dåligt i år, möjligt beroende på att många hundar dagligen springer i detta område.

Lokalen Skanörs revlar förtjänar (tyvärr) en egen rubrik. Trots en erfaren inventerare noterades inte heller i år en enda häckande strandängsfågel här ute! Reservatsförbudet på Skanörs revlar sträcker sig från 1.4 – 15.7 och är i första hand för fåglarnas skull. Under året 2018 sattes tyvärr inte förbudsskyltarna på Skanörs revlar upp förrän i början av juni (de borde varit uppsatta i början av april) och människor går därmed ut

där ofta. Förra året fanns förbudsskyltarna på plats, men det var ändå många som trotsade förbudet, både badgäster, flanörer och folk som rastar hundar.

Förslag till åtgärder för strandängsfåglarna

Förslag på åtgärder som skulle kunna förbättra förutsättningarna för de kusthäckande fåglarna är överlag de samma som i föregående rapport (Ullman 2017):

- (1) Lägga ut spillsäd/mat till kråkfåglarna på några olika ställen öster om Foteviken under perioden slutet av april – början av juni. I nuläget äts en hög andel av vadaräggen upp av kråkfåglar. Detta drabbar framför allt kärrsnäppan.
- (2) Öka betestrycket på Lilla Hammars näs,
- (3) Återinföra bete av strandängarna längs västra delen av Inre Foteviken,
- (4) Tillföra material till de mindre holmarna vid Eskilstorps holmar,
- (5) Se till att skyltningen av reservat med beträdnadsförbud utökas väsentligt. Betydligt fler skyltar behövs och de behöver dessutom placeras så att de är väl synliga.
- (6) Predationshämmande åtgärder bör fortsätta (framför allt med jakt på räv, grävling och kråkfåglar kring Foteviken).
- (7) Åtgärder som kan minska predationstrycket på Måkläppen, gäller troligen främst förekomst av rödräv.
- (8) Ytterligare naturvårdsvakter behövs för att informera och se till att regler inom naturreservaten efterföljs.
- (9) Sätta upp ytterligare dämmen på de olika vadarängarna runt Foteviken. Några dämmen har satts upp på Vellinge ängar (för att hålla kvar vatten längre i skonor och pölar) med positiv effekt. Ytterligare dämmen är önskvärda.
- (10) Ta ner eller stänga igen de tornfalksholkar/häckningar som finns kring Foteviken. På 1980-talet sattes ett antal holkar upp i området för tornfalkens skull. Ingen insåg då riktigt att dessa tornfalkar skulle livnära sig på vadarungar på somrarna.
- (11) Hävda holmen i Inre Foteviken och tillföra material för att höja den några decimetrar.

Predation, skyddsjakt och dämnen

Förekomsten av en art och storleken av dess population är beroende av att dess habitat och födoresurs inte försvinner samt att deras reproduktion och immigration motsvarar deras mortalitet och emigration.

Predation på ägg och kycklingar kan vara en avgörande faktor för om en population minskar. Vid hög predation på ägg och kycklingar blir reproduktionen för låg för att kompensera för de gamla fåglarnas mortalitet. Störning kan ha liknande effekter, speciellt vid dåligt väder då ägg och ungar kan kylas ned snabbare. Immigration kan kompensera för otillräcklig reproduktion.

Eftersom flera arter inom området långsiktigt har minskat, sammanställer vi observationer av predatorer under häckningsperioden. Potentiella predatorer som observerats inom inventeringsområdet under åren 2016–2018 var: rödräv, grävling, mink, skogsmård, katt, hund, igelkott, trana, gråhäger, havsörn, brun kärrhök, glada, ormvråk, pilgrimsfalk, lärkfalk, tornfalk, gråtrut, havstrut, fiskmås, korp, kråka, råka, kaja och skata. Framför allt de markhäckande vadarna har som enda skydd för sina ägg att de är gömda i gräs eller nära tång och tuvor. Om bona blir funna av räv, grävling och kråkfåglar har dessa fåglar normalt inget att sätta emot och äggen blir uppätta. Tofsvipor är relativt tuffa och de brukar kunna köra bort enstaka kråkfåglar genom snabba och envisa flygattacker. De små vadarna, framför allt kärrsnäppa (och i viss mån större strandpipare) försöker därför ofta lägga sina bon relativt nära vipornas. Under vissa dagar kan det uppehålla sig mer än 100 kråkfåglar samtidigt och systematiskt gå fram och tillbaka över strandängarna i jakt på ägg, fågelungar och annat. Då kan vadarna inte freda sig och naturligtvis inte heller när räven eller grävlingen kommer. Ett normalt år blir lite mer än hälften av äggen hos dessa vadare uppätta under de 21–28 dagar som föräldrarna ruvar. Under vissa år då projektet även använt övervakningskameror nattetid har det visat sig att en ensam räv eller grävling på t.ex. Eskilstorp eller Vellinge ängar kan gå runt några timmar och länsa så mycket som 80 % av de aktiva bona på ägg. Då flera av vadararterna, mest akut den sydliga kärrsnäppan, minskat drastiskt de senaste 30 åren, har Länsstyrelsen Skåne beslutat om viss skyddsjakt (på räv, grävling och vissa kråkfåglar) i de viktigaste områdena.

Under år 2017 fångades (i fällor) och avlivades hela 15 grävlingar kring Vellinge ängar. I år var motsvarande siffra tre och sannolikt kommer antalet grävlingar vara relativt lågt i området även under år 2019. För vadarna (framför allt för kärrsnäppan) är istället kråkfåglarna de värsta fienderna, då de ibland går omkring, nästan systematiskt, i stora flockar ute på de kortbetade strandängarna och letar efter fågelägg och annan mat. Av sex kontrollerade kärrsnäppebon år 2018 prederades samtliga sex och funna äggskal intill boet indikerar starkt att de blivit uppätta av kråkfåglar. Med tanke på att den sydliga kärrsnäppan minskat med mer än 90 % på ca 30 år, ställer man sig

förstås frågan om det är predationen på deras ägg/ungar som ökat i motsvarande grad!? Har fienderna (räv, grävling, kråkfåglar, tornfalk) ökat så pass mycket eller är det så att dessa predatorer idag livnär sig på ägg/fågelungar i högre utsträckning än för 30–50 år sedan? Vi vet att åtminstone kaja och råka ökat. Förändringar inom jordbruket kan också medföra att vissa arter måste hitta föda på nya sätt. Men det kan ju också vara så att födotillgången för vadarungarna blivit sämre, vilket skulle innebära att färre fåglar överlever första sommaren.

Ett annat åtgärdsprogram för den sydliga kärrsnäppan drivs samtidigt med denna inventering i Foteviken. I detta projekt kontrolleras ett antal vadarbon (av tofsvipa, rödbena, strandkata, större strandpipare och kärrsnäppa – vilka alla minskat sedan 1980-talet) varje år för att få ett mått på predationen (hur många ägg som blir uppätta under ruvningstiden). Under år 2018 låg predationen på ca 54 % hos 68 kontrollerade vadarbon. Detta är en lite sämre (högre) siffra jämfört med år 2017, men lite bättre än under 2016. Vissa år ligger predationen en bit över 60 %. En fortsatt låg predation är ett måste för att inte den sydliga kärrsnäppan helt ska försvinna. År 2016 fick tio par troligen bara ut en enda flygg ungfågel. År 2017 blev lite bättre och 2–6 ungfåglar blev flygga. År 2018 fick de tyvärr bara ut 1–2 ungar.

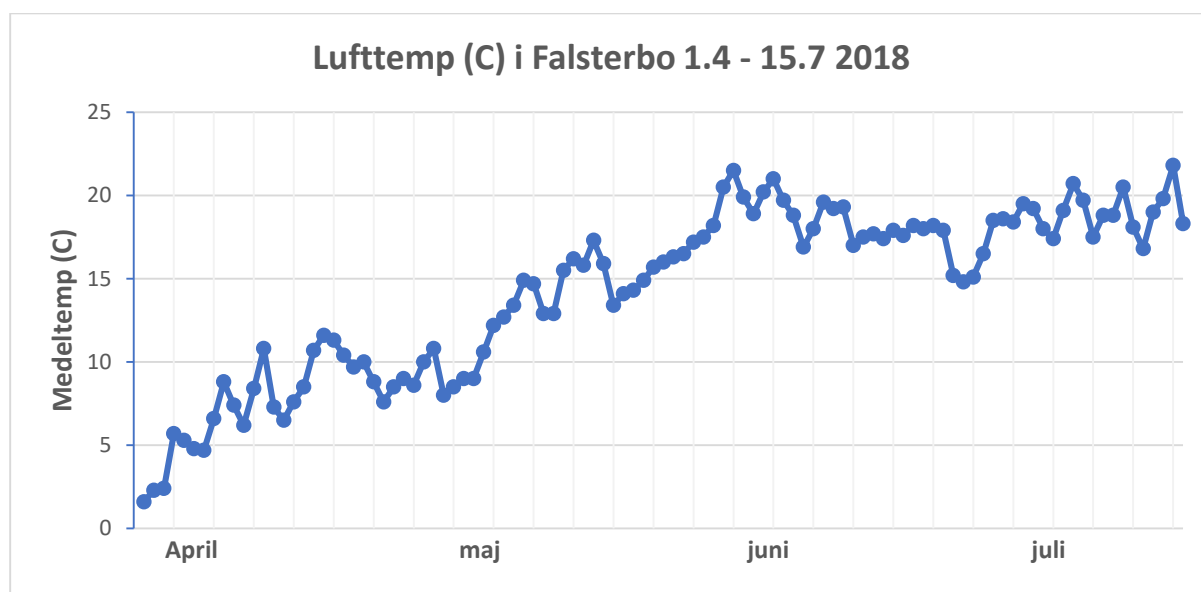
Utöver detta sattes flera dämmen upp på Vellinge ängar för att hålla kvar vatten i skonorna och pölarna. Detta i sin tur ger bättre möjligheter till födosök för vadarna, speciellt under längre perioder med högttryck utan regn, vilket det ofta kan vara i maj/juni.

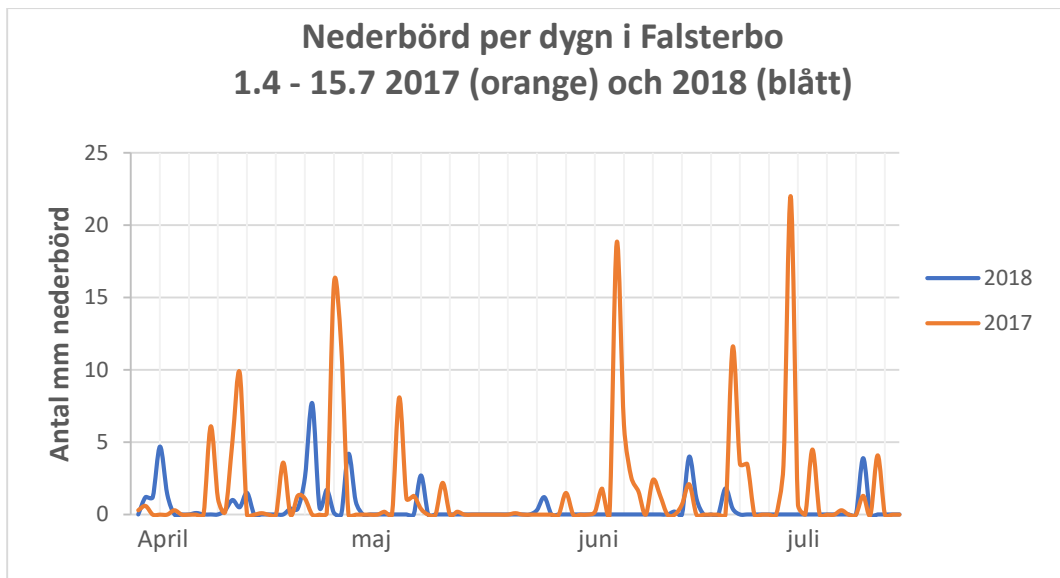
Dämme vid Vellinge ängar. Tillverkat och uppsatt av Peder Clase. Under vårar (maj–juni) med långvariga högttryck utan nederbörd är dessa dämmen guld värda! Foto: Mattias Ullman

Väder och vattenstånd

Vädret i mars var till en början normalt. Men i slutet av månaden och i början av april rådde kalla vindar från nordost och det föll mycket snö. En del tidiga häckningar (t.ex. tofsvipa) blev troligen förstörda då. Resten av april var normalt. Både maj och juni var mycket soliga och torra; i princip föll ingen riktig nederbörd alls faktiskt från slutet av april. Detta ledde förstås till att flera av de viktiga vattenpölar och fuktiga diken på strandängarna torkade ut snabbt. De dämmen som satts upp, framför allt på Vellinge ängar, hjälpte väsentligt till att hålla kvar vatten i skonor och pölar, men i slutet på maj var även dessa helt uttorkade. Tillväxten av gräs var också klart sämre än normalt, vilket ledde till att färre kreatur än normalt släpptes ut på bete. Strandängarna runt Foteviken var faktiskt gula, torra och "sönderbrända" redan i början på juni i år. I mitten på maj var vattenståndet extremt lågt under flera dagar, vilket ledde till att en räv kunde springa ut på både Näsholmarna och Eskilstorps holmar. Troligen åt den upp i princip alla fågelägg som fanns där ute då. Tärnorna (som kan häcka snabbt) kunde lägga om i juni månad, men för många andra arter blev säsongen troligen förstörd ute på holmarna. Flera inventerare angav att de noterat "lite färre vadarungar än normalt" i sina rutor och detta var troligen en effekt av det mycket torra vädret.

Figur 36. Lufttemperatur per dygn i Falsterbo under vår och sommar. Notera en hög medeltemperatur redan fr.o.m. 10:e maj. Data från SMHI.

Figur 37. Nederbördsmängd per dygn i Falsterbo under vår och sommar för både 2017 (orange) och 2018 (blått). Anlagda dämmen gjorde stor nytta både åren under längre perioder utan nederbörd. Data från SMHI.

Förändring av habitat

För en generell beskrivning av de olika delområdena hänvisar vi till tidigare rapporter (t.ex. Karlsson & Ehnbohm 2013). Bland de största förändringarna av habitatet, som skett sedan 1988, var när Måkläppen övergick från att vara en ö till att bli en landfast revel. Därefter har även det gatt som bildades öster om Nabben minskat i omfattning.

Den andra kraftiga förändringen som iakttagits rör Eskilstorps holmar. Dels har deras form förändrats, dels bedömds de ha förlorat ca 50 % av sin storlek sedan 1988 (Nils Kjellén). Mest anmärkningsvärt är att den bedömda andelen av öarna som är bevuxen med vegetation numera endast utgör en bråkdel av vad den var 1988. Vidare har de inre holmarna vid Eskilstorp nu blivit så låga, att de inte längre är lämpliga som häckningsöar (Nils Kjellén).

Andra, ständigt pågående, förändringar är variationer i betestrycket och att vegetationen i trädgårdar, ridåer och träddungar inom eller i anslutning till inventeringsområdet förändras. Ett exempel där det ur ett vadarperspektiv troligen först skett en försämring och därefter, under de senaste åren, en förbättring gäller betestrycket på Vellinge ängar. Det ökade först, för att under de senaste åren minska.

Tack

Verksamheten finansierades genom anslag från Länsstyrelsen Skåne och Vellinge kommun till Skånes Ornitologiska Förening/Falsterbo Fågelstation. Vi vill på föreningens, fågelstationens och (framför allt!) fåglarnas vägnar framföra ett varmt tack till våra bidragsgivare.

Stort tack också till:

Övervakningsgruppen: Gabriella Fröslev, Emma Moberg, Disa Feher, Oliwia Wretenheim Skog, Max Dahlgren, Jonathan Ljung och Jakob Wistén. Organisatör för övervakningsgruppen var Karin Persson.

Inventerarna: Bengt Grandin, Fredrik Haas, Joakim Hagström, Nils Kjellén, Christer Landgren, Claes Larsson, Kerstin Norrman, Tore Dahlberg, Mattias Ullman och Peter Öhrström.

Naturvårdsvakt: Magnus Svärd.

Landgrens holme: Mikael Kristersson och Olle Andersson (skyddsjakt) samt djurhållare Lars Persson. En särskild eloge går till Mikael Kristersson för idogt arbete med skötsel av elstängslet.

Fotografier: Mattias Ullman, P-G Bentz och Magnus Ullman bidrog med fotografier.

Granskning av manus: Lennart Karlsson och Karin Persson

Samt: Skogsstyrelsens arbetslag, Kustbevakningen, Naturistföreningen Svanrevet och Polisen i Vellinge och Malmö.

Referenser

- Bengtsson, K & Green, M. 2013. Skånes fågelatlas. Skånes Ornitologiska Förening.
- Bengtsson, K. 2007. Vitkindad gås – det rysk/baltiska beståndets expansion. Anser 46: 137–162.
- Bengtsson, K. 2012. Skratmåsen i Skåne 2012. Anser 51:22–31.
- Eldridge, J., Jones, E., O'Hara, E., Phillips, L. & Silva, J.P. 2007. LIFE and Europe's wet-lands: Restoring a vital ecosystem. (<http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/lifefocus/documents/wetlands.pdf>)
- Enander, G. & Carlsson, P. 2011. Bildande av naturreservatet Foteviksområdet i Malmö och Vellinge kommuner. Länsstyrelsen Skåne D.nr: 511-50799-06, 1233–220.
- Flodin, L., Larsson, M. & Ottvall, R. 2010. Åtgärdsprogram för bevarande av sydlig kärrsnäppa (*Calidris alpina schinzii*). Naturvårdsverket / Länsstyrelsen i Hallands Län.
- Karlsson, L. & Malmhagen, B. 1997. Inventering av häckande kustfåglar i fem fågelskyddsområden i Vellinge kommun 1988–96. Rapport till Naturvårdsverket. 42 sidor + 3 st. Appendix.
- Karlsson, L. & Ehnbohm, S. 2013. Inventering av häckande kustfåglar och övervakning av fågelskyddsområden i Vellinge kommun. Verksamhetsrapport 2013. Länsstyrelsen Skåne.
- Larsson, T. & Lindahl, H. 1989. Svenska våtmarker av internationell betydelse, Våtmarkskonventionen och CW-listan. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Olsson, P. 2015. Inventering av häckande kustfåglar och övervakning av fågelskyddsområden i Vellinge kommun. Verksamhetsrapport 2015. Länsstyrelsen Skåne.
- Olsson, P. 2016. Inventering av häckande kustfåglar och övervakning av fågelskyddsområden i Vellinge kommun. Verksamhetsrapport 2016. Länsstyrelsen Skåne.
- Ullman, M & Olsson, P. 2016. Sydlig kärrsnäppa (*Calidris alpina schinzii*) i Foteviksområdet 2016. Rapport till Länsstyrelsen Skåne.
- Ullman, M. 2017. Sydlig kärrsnäppa (*Calidris alpina schinzii*) i Foteviksområdet 2017. Rapport till Länsstyrelsen Skåne.
- Ullman, M. 2017. Inventering av häckande kustfåglar och övervakning av fågelskyddsområden i Vellinge kommun. Verksamhetsrapport 2017. Länsstyrelsen Skåne.
- R Core Team, (2016). R: A language and environment for statistical computing. RFoundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. URL <http://www.R-project.org/>.
- SNV (Statens Naturvårdsverk). 1978. Biologiska Inventeringsnormer (BIN) – Fåglar.
- Walinder, G. & Karlsson, L. 1987. Häckande fåglar i Flommens naturreservat 1984–86. (Summary: Breeding birds in the Flommen Nature Reserve 1984–86.) Anser 26: 179–188.
- Westling, A. (Red.), 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. SLU, Uppsala.
- Wood, S.N. 2006. Generalized Additive Models: An Introduction with R. Chapman and Hall/CRC, London, UK.

Appendix 1

Områdesfördelning för samtliga arter 1997–2018

Inventeringsområden:

FH = Fredshög

ÄN = Ängsnäset

MÅ = Måkläppen

SF = Södra Flommen

NF = Norra Flommen

SR = Skanörs revlar

KN = Knösen

ÖH = Östra Höllviken

HN = Lilla Hammars näs

IF = Inre Foteviken

VÄ = Vellinge ängar

EÄ = Eskilstorps ängar

EH = Eskilstorps holmar

GÄ = Gessie ängar

OBS! Skärfläcka, svartbent strandpipare, kärrsnäppa och småtärna har inventerats i hela Vellinge kommun sedan 1988, likaså har områdena Ängsnäset, Måkläppen, Skanörs revlar, Lilla Hammars näs och Eskilstorps holmar inventerats sedan 1988. Dessa perioder redovisas inte här, uppgifterna finns i tidigare rapporter t.ex. (Karlsson & Ehnbohm 2013).

Tabell 1. Resultat av inventeringen 2018 fördelat på arter och lokaler.

	FH	ÄN	MÄ	SF	NF	SR	KN	IH	ÖH	HN	IF	VÄ	EÄ	EH	GÄ	TOT	Lokaler	FBO	FOT	ÖVR
Krislvan <i>Oxygnus olor</i>	2	4	3	8	4											36	10	19	14	3
Gadqäs <i>Anser anser</i>		1			1		7	8	1	3	2	2	1	1	3	30	11	17	12	1
Vikindad gäs <i>Branta leucopsis</i>					1											9	4	1	8	0
Granad <i>Tadorna tadorna</i>	10		2	3	7		11		12	8	51	10	4	2		120	11	23	75	22
Blasand <i>Anas penelope</i>																0		0	0	0
Snatterand <i>Anas strepera</i>	1		1							2	4	1				9	5	1	7	1
Kricka <i>Anas crecca</i>										1	2	1				4	3	0	4	0
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	8	5	3	28	46		15		3	7	16	2	1	3	2	139	13	97	31	11
Stjärband <i>Anas acuta</i>																0		0	0	0
Artä <i>Anas querquedula</i>										1						1	1	0	1	0
Skedand <i>Anas clypeata</i>					3					2	4	1			1	11	5	3	8	0
Vigg <i>Aythya fuligula</i>					2											2	1	2	0	0
Eider <i>Somateria mollissima</i>	5		6		5		2		3	32	2	1		44		100	9	13	79	8
Smaskrake <i>Mergus serrator</i>			2	1	1					8	1			6		19	6	4	15	0
Rapphöna <i>Perdix perdix</i>																0		0	0	0
Snadöpping <i>Tachybaptus ruficollis</i>					2	2										4	2	4	0	0
Grätkedöpping <i>Podiceps grisegena</i>					1											1	1	1	1	0
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>										14				649		663	2	0	663	0
Brun kämtök <i>Circus aeruginosus</i>											1					1	1	0	1	0
Vattenrall <i>Reiulus aquaticus</i>				2											1	3	2	2	1	0
Röthöna <i>Gallinula chloropus</i>					1		1									2	2	2	0	0
Salthöna <i>Fulica atra</i>			5	31	8				1							51	6	50	0	1
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	2	2	8	6	12		4	2	3	14	9	10	5	6	1	84	14	34	45	5
Skärflacka <i>Recurvirostra axosetta</i>		2	11		202		10		28	6	3	1	6			269	9	225	44	0
Mi. strandpipare <i>Charadrius dubius</i>																0		0	0	0
St. strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>	1	3	8		3			1	1	17	4	26	18	2	2	86	12	15	69	2
Svarbent strandpipare <i>Ch. alexandrinus</i>																0		0	0	0
Totspäa <i>Vanellus vanellus</i>	1	5	4	2	8		8		10	14	17	25	26		11	131	12	27	93	11
Kärnsäppa <i>Calcitr alpinus schinzii</i>										1		2	5			8	3	0	8	0
Busshane <i>Philonachus pugnax</i>																0		0	0	0
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>																0		0	0	0
Storspov <i>Numenius arquata</i>																0		0	0	0
Rödberna <i>Tringa totanus</i>					16		6	1	4	32	9	38	21	1	7	142	12	30	108	4
Skrattmås <i>Larus ridibundus</i>					105											105	1	105	0	0
Fiskmås <i>Larus canus</i>				1	5				6	30						45	5	6	33	6
Siltlutt <i>Larus fuscus</i>																6		1	0	6
Gråtutt <i>Larus argentatus</i>																6		1	0	0
Havstrut <i>Larus marinus</i>																137	0	1	0	137
Skrattmåsa <i>Sterna caspia</i>										1						21	2	0	21	0
Silvertåna <i>Sterna paradisaea</i>			3		22											1	1	0	1	0
Fisklåna <i>Sterna Hirundo</i>					1					95				14		134	4	25	109	1
Kentst. täna <i>Thalasseus sandwicensis</i>					12											1	1	1	1	0
Småtåna <i>Sterna albifrons</i>	2		7		14					40				1		64	5	21	41	5
Gulltåna									1			3	2			637		0		
SUMMA	32	32	65	87	479	0	65	12	46	355	129	128	84	916	28	2458		740	1540	
Åter	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	37		26	29	14

Tabell 1. Resultat för alla arter, samtliga lokaler år 2018.

Totalt samman 1997–2018, samt medelvärden (Mv) 1997–2018																							
Art	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	M.v.
Knobsvan <i>Cygnus olor</i>	64	88	93	79	79	75	61	69	68	59	40	61	48	54	35	35	31	21	39	33	46	36	55
Gälgås <i>Anser anser</i>	2	2	3	3	1	1	5	9	10	16	12	25	25	16	9	17	20	8	19	19	12	30	12
Viktnad gås <i>Branta leucopsis</i>	1	0	0	0	0	2	3	7	9	11	16	9	8	12	6	9	9	7	11	8	11	9	7
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	87	129	66	70	86	91	98	128	128	133	125	113	154	150	154	136	130	121	120	116	112	120	117
Blisand <i>Anas penelope</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Snaterand <i>Anas strepera</i>	6	5	8	7	15	10	13	17	10	11	10	15	12	11	11	13	14	14	15	9	16	9	
Kricka <i>Anas crecca</i>	0	0	0	1	1	0	1	1	1	2	2	4	4	5	2	6	4	2	0	1	2	4	2
Gåsand <i>Anas platyrhynchos</i>	62	98	54	63	106	99	86	101	95	90	86	88	96	96	104	109	76	69	148	112	112	139	95
Själstrand <i>Anas acuta</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Aita <i>Anas querquedula</i>	3	1	2	3	3	3	2	3	0	0	2	1	0	0	4	0	0	0	1	0	2	1	1
Skedand <i>Anas clypeata</i>	5	6	7	11	9	8	13	7	4	5	6	8	5	6	8	10	9	7	8	17	9	11	
V99 <i>Aythya fuligula</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	2	0	
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	296	392	336	408	404	433	344	421	414	511	325	312	293	406	339	253	270	198	166	160	155	100	
Småkrake <i>Mergus serrator</i>	24	35	30	22	30	34	20	28	15	25	16	20	17	18	18	21	23	20	17	26	19	19	
Rapphöna <i>Perdix perdix</i>	0	0	3	4	3	1	1	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Snäddopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	
Gråhakeopping <i>Podiceps grisegena</i>	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	4	1	
Siorskarv <i>Plalacrocorax carbo sinensis</i>	229	413	543	693	877	1053	1129	1235	1113	997	33	0	216	277	486	256	314	420	510	561	726	663	
Bun kättörk <i>Circus aeruginosus</i>	5	3	5	6	7	6	7	7	6	8	7	6	1	1	2	3	1	1	3	2	2	1	
Vattentall <i>Rallus aquaticus</i>	0	0	0	5	2	0	15	13	2	10	10	4	1	1	1	1	1	0	3	3	4	3	
Rubhona <i>Gallinula chloropus</i>	3	1	1	2	3	4	6	7	2	4	2	2	2	2	1	2	3	0	1	1	3	2	
Sotbhona <i>Fulica atra</i>	29	18	15	35	31	40	27	36	22	22	34	23	29	26	15	15	14	9	26	47	39	51	
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	93	115	92	85	109	121	113	99	100	112	104	100	113	95	86	102	82	66	98	88	94	84	
Skärklacka <i>Recurvirostra avosetta</i>	234	165	281	327	336	517	425	365	104	175	212	225	269	301	326	372	390	339	301	353	439	269	
M. Strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
St. strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>	75	83	66	65	92	83	72	70	57	45	49	62	47	44	45	39	48	44	70	66	98	86	
Svb. strandpipare <i>Ch. Alexandrinus</i>	4	2	2	1	1	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Torsvipa <i>Varellus vanellus</i>	219	261	173	260	284	251	218	169	141	127	151	143	145	122	135	128	114	102	124	148	152	131	
Kärstärppa <i>Calcitis alpina schinzii</i>	76	60	35	37	55	48	50	44	38	33	27	23	14	16	11	7	14	15	10	11	9	8	
Bruskrane <i>Philomachus pugnax</i>	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Enkebeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	0	0	1	1	2	1	2	1	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Siorspov <i>Numenius arquata</i>	0	0	0	1	3	4	2	1	1	2	2	1	1	1	1	0	2	0	0	0	1	1	
Rödberna <i>Tringa totanus</i>	199	233	146	184	200	179	188	181	140	134	141	130	133	153	120	100	120	113	117	157	154	142	
Skärkattas <i>Larus ridibundus</i>	7	9	30	81	84	49	21	3	0	1	0	0	0	9	8	10	11	3	13	23	59	105	
Fiskkrås <i>Larus canus</i>	41	42	51	52	47	63	60	66	57	56	68	55	63	63	49	49	38	37	42	40	41	45	
Siltut <i>Larus fuscus</i>	3	3	3	4	4	5	7	6	5	5	3	2	2	2	3	2	2	4	4	5	7	6	
Gråtut <i>Larus argentatus</i>	748	737	665	648	603	628	496	512	451	397	334	217	237	215	153	158	128	144	96	129	131	137	
Havstut <i>Larus marinus</i>	20	27	27	29	26	29	40	40	35	38	34	28	27	29	22	27	22	25	27	36	27	21	
Skärkattas <i>Sterna caspia</i>	0	0	0	1	1	2	1	2	1	1	2	0	0	2	1	1	2	2	2	1	1	1	
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	58	55	79	103	98	123	104	88	79	111	94	101	113	183	249	195	226	171	131	153	216	134	
Fiskätarna <i>Sterna hiirundo</i>																					1	0	
Kentisk tärna <i>Thalasseus sandvicensis</i>																						12	
Småätarna <i>Sterna albifrons</i>																					64	51	
Summa	2619	3004	2855	3330	3648	4025	3684	3778	3154	3192	2000	1815	2121	2361	2473	2145	2193	2041	2188	2403	2774	2452	2751
Arter	29	27	31	35	34	32	34	33	30	33	32	30	30	32	33	32	33	27	31	30	33	36	31

Tabell 2. Resultat för alla arter, samtliga år 1997–2018 samt medelvärde.

OBS! Gulärta finns bara i Tabell 1 men inte i Tabell 2

Kommentarer från inventerare

Eskilstorps holmar:

Öarna har minskat lite ytterligare i storlek. De yttre har blivit något högre centralt men lägre runt kanterna. Mindre vegetation att gömma bon ibland, men lokalt mycket bitterkrassing och taggkörvel på de yttre öarna. De två nordliga inre öarna nu väl låga för häckning. I princip ingen ungproduktion, då långvarigt lågvatten gjorde att räv plundrade totalt. Kråkpredation sannolikt mindre betydelsefull. Förbudsskyltar önskvärt på de yttre öarna! De två stora öarna har nu kanske bara 50 % av ytan när vi började inventera!

Norra Flommen:

Såg en kaja som tog en skärfläckeunge, som sedan rövades av en fiskmå. Tror att elstängslet fungerat bra. Helt torrlagt runt Landgrens holme vid senaste besöket. Mikael Kristersson kan säkert bidra med mer detaljer om häckningsframgång. Mycket svårt att räkna främst bon på Landgrens holme, kan ha medfört något låga siffror.

Lilla Hammarsnäs:

Bete i sämsta laget på Hammars näs. Inga djur vid sista besöket. På holmarna i stället väl gytjt med lite fast vegetation i början av säsongen. Lågt vattenstånd i princip hela säsongen och talrika rävspår visar på hög predation på holmarna. I princip inga tärnningar men mycket bon vid sista besöket. Hyfsat resultat för flertalet vadare. Få andungar utom ejdrar. Tärnorna mer utspridda över holmarna som svar på predationen.

Inre Foteviken:

Sannolikt relativt hög predation av bl. a. kråkor och räv. Inget bete i sydväst för femte året! Gässen håller vissa ytor öppna. Fårbete i sydost, rätt sent släppta. Gravandsiffran som vanligt troligen för hög.

Inre Höllviken: Rastande hundar springer nästan oavbrutet i området i maj och juni. Det måste vara hopplöst för vadarna att försöka häcka här.

Ängsnäset:

Lite roligare inventering i år och framförallt ett bättre resultat. Jag misstänker dock att själva häckningen för många vipor och rödbenor i själva verket ägde rum ute på översvämningarna på Ljungen och när dessa torkat ut vandrade fåglarna in i reservatet. Många par rödbena och tofsvipa häckade på Ljungen liksom troligen gräsand och gravand. Troligen är kråkfågel, mhja havsörn, anledningen till att många påbörjade häckningar misslyckas samt vattenhöjningar som översvämmar bon. Liksom förra året patrullerar hundar fram till reservatsgränsen på skjutbaneområdet. Området används som fördosöksområde av närhäckande tärnor. 25/6 fanns en pull/juv kentsk tärna. Svårt att säkert säga att den häckat här, men den var ej färdigväxt. Gjorde heller inte några flygningar medan jag var på platsen. Noterbart är att mitt sista besök låg lite senare i år och utan det hade resultatet blivit betydligt sämre. En mård sågs på Ljungen, vet ej om den är en tänkbar predator.

Skanörs revlar:

Skylt om beträdnadsskydd saknas 21/4.

Fotspår visar att besök skett nyligen på yttre revlarna 21/4.

Kämpinge: Lösspringande hundar. Två fiskare.

Östra Höllviken:

Under perioden har det varit hög aktivitet bland både människor och lösspringande hundar i området. En person stod i vattnet och fiskade med kastspö, många människor och hundar badade. Det har varit ovanligt mycket mås- och kråkfågel.

Övervakning av reservaten

På uppdrag av Vellinge kommun genomfördes regelbunden tillsyn av fågelskyddsområdena (Måkläppen, Skanörs revlar, Ängsnäset, Lilla Hammars näs och Eskilstorps holmar) under fåglarnas häckningstid (ca 1 april–31 juli). Områdena på Falsterbonäset besöktes flera gånger i veckan, medan tillsynen vid Lilla Hammars näs och Eskilstorps holmar huvudsakligen ägde rum i samband med inventeringarna. Vid besöken kontrollerades att inga obehöriga personer vistades i områdena när beträdnadsförbud rådde. Kontroll av informationsskyltar om beträdnadsförbud och reservatsbestämmelser utfördes också. Brister i skyltning med mera rapporterades till Skogsstyrelsen lokala arbetslag för åtgärd.

Inom fågelskyddsområdena Måkläppen, Skanörs revlar och Ängsnäset råder beträdnadsförbud under olika delar av året. Gränserna till dessa områden bevakades under helger och veckoslut i maj och därefter så gott som dagligen fram t.o.m. 15 juli. Riktade insatser gjordes även vid Måkläppen utanför denna period. Övervakningen organiserades av Falsterbo Fågelstation och utfördes av fågel- och naturintresserade ungdomar bosatta i kommunen. Vid Måkläppen fanns en bevakningspunkt öster om Nabben. Tidigare har även västra reveln i höjd med Nabben bevakats, men av kostnadsskäl kunde ingen övervakning genomföras vid denna gräns under 2018. Inte heller satt av kostnadsskäl några övervakare vid Skanörs revlar. På Ängsnäset bevakades reservatsområdets gränser längs med stranden i öster och väster. Den dagliga bevakningstiden varierade med väderleken och totalt utfördes 454 bevakningstimmar.

ÖVERVAKNINGSRAPPORTER 2018 (sammanställt av Karin Persson)

Senvåren och försommaren var varm och torr, vilket har påverkat antalet besökare på vissa ställen under maj-juli 2018.

Av kostnadsskäl fick Skanörs revlar lämnas obevakad.

Ängsnäset östra, 61% överträdelser. Strandremsan är liten och hundar rastas sällan. (Gabriella Fröslev och Emma Moberg, 5 maj t.o.m. 15 juli)

5 maj. En enda flanör gick fram till skyltarna och tänkte överträda.

6 maj. Fyra personer vid gränsen varav tre behövde tillrättavisas. Fem hundar befann sig med ägare på stranden.

12 maj. Sex personer gick fram till skyltarna och två av dem behövde upplysas om respekten för reservatsgränsen. Två kajaker gick innanför gränsen med de lyssnade inte på kontaktförsöken. Även två jetskis fanns i området och de hörde naturligtvis inget heller.

13 maj. Noll personer vid skyltarna.

20 maj. Fem besökare och alla höll på att överträda gränsen.

26 maj. Två flanörer gick fram mot gränsen men båda respekterade beträdnadsförbudet.

27 maj. En enda person kom fram till gränsen men vände.

2 juni. Två besökare kom fram till gränsen varav endast en vände om i tid.

3 juni. Tre besökare varav två behövde tillsägelse. Fyra kajaker gick inom området under övervakningstiden.

9 juni. Tre personer kom fram till reservatsgränsen och alla började överträda innan de blev tillsagda. Två kitesurfare befann sig inom förbjudet område.

16 juni. En enda person kom fram till skyltarna under övervakningstiden men överträdde inte.

17 juni. Noll personer vid skyltarna.

18 juni. Två flanörer kom till gränsen men ingen försökte överträda.

19 juni. Noll personer vid skyltarna.

20 juni. Noll personer vid skyltarna.

23 juni. Noll personer vid skyltarna.

24 juni. Noll vandrare men en bit ifrån kommer varje dag en nakenbadare som uppför sig lite påträngande.

25 juni. Dagens enda besökare försökte fortsätta förbi skyltarna.

26 juni. Dagens enda besökare behövde tillsägelse.

27 juni. Återigen en enda besökare och denne behövde tillsägelse.

28 juni. En flanör vände pliktskyldigast.

29 juni. Noll personer vid skyltarna.

30 juni. Noll personer vid skyltarna.

1 juli. Inga vandrare i området men en jetski uppehöll sig i vattnet innanför gränsen. Gick inte att uppmärksamma.

3 juli. Noll personer vid skyltarna.

4 juli. Två personer fram till skyltarna men ingen behövde avvisas.

6 juli. Noll personer vid skyltarna.

7 juli. Noll personer vid skyltarna.

8 juli. Två vandrare försökte överträda. Två kajaker inom förbjudet område.

9 juli. Tre vandrare fram till gränsen och alla behövde tillsägelse om reservatsbestämmelserna.

11 juli. Noll personer vid skyltarna.

13 juli. Tre besökare kom fram till skyltarna och två behövde tillsägelse.

15 juli. Sju personer vandrade fram till skyltarna varav fyra behövde avvisas. En hund medfördes och två kajaker befann sig inom förbjudet område.

Sammantaget vandrade 51 personer fram till reservatsskyltarna under de 170 timmarna övervakningen pågick från 5 maj t.o.m. 15 juli. Av dessa respekterades inte skyltningen av 31 personer. Till detta kommer tio kajaker som gick för nära, två jetskis och två kitesurfare. En lös hund på stranden under övervakningstid.

Ängsnäset västra, 62% överträdelser.

(Disa Feher och Oliwia Wretenheim Skog, 5 maj t.o.m. 15 juli)

5 maj. Nio personer vid reservatsgränsen varav fyra behövde tillsägelse om reservatsbestämmelserna. Fyra hundar fanns på stranden. Någon hade satt en stolpe i vattnet inom det marina reservatet.

6 maj. Sex flanörer kom fram till skyltarna och två behövde tillsägelse. En hund på stranden.

10 maj. Fyra besökare vid gränsen och två behövde tillsägelse om beträdnadsförbudet. Tre lösa hundar på stranden.

12 maj. Två hundar på stranden men inga personer nära gränsen.

13 maj. Av alla sex vandrarna behövde fem upplysas om beträdnadsförbudet.

19 maj. Fyra besökare fram till gränsen varav en behövde hindras från att överträda. Två lösa hundar på stranden.

26 maj. Två besökare fram till skyltarna och båda fick tillsägelse om reservatsöverträdelser. En lös hund.

27 maj. Fem vandrare varav fyra fick hindras från att överträda. Fem hundar på stranden varav tre var lösa.

3 juni. Av totalt 14 personer framme vid reservatsgränsen fick en pensionärsgrupp på tio hindras från att överträda. Två lösa hundar på stranden.

6 juni. Mycket folk på stranden och av 16 framme vid skyltarna fick tio stoppas. Fyra hundar sprang på stranden.

9 juni. Av sex vandrare fram till reservatet, behövde tre avvisas. Fyra hundar fanns i området varav bl.a. den argisinta damen från fjolåret som vägrade gå iväg med sin schäfer. Samma sak i år!

10 juni. Tolv olika besökare kom fram till gränsen och av dem behövde sju avvisas. En grupp på fem personer kom vandrande inifrån fågelskyddsområdet! Tre hundar vistades i området.

13 juni. Av tre flanörer behövde två upplysas om beträdnadsförbudet. En hund i området.

14 juni. Nio personer kom fram till skyltarna under dagen och sju behövde tillrättavisas. Fyra lösa hundar fanns i området.

19 juni. Av fem personer framme vid skyltarna fick tre stoppas från att vandra vidare. Två hundar i området.

20 juni. Sex personer kom fram till gränsen och fyra fick hindras från att gå in i reservatet. Ett par försökte flytta bort skylten!!! Fyra hundar sprang på stranden.

22 juni. Tre flanörer varav en inte respekterade beträdnadsförbudet. Tre hundar i området.

23 juni. Tolv vandrare varav fyra fick hindras från att gå in i fågelskyddsreservatet. Fem hundar på stranden.

25 juni. Åtta flanörer fram till skyltarna varav fem försökte överträda. Fyra hundar på stranden.

26 juni. Återigen åtta personer varav fem behövde upplysas om reservatsskyltningen. Tre hundar fanns på stranden och en mängd nudister! En dam kom vandrade inifrån reservatet tillsammans med sin hund!!

27 juni. Elva besökare vid skyltarna varav fem försökte överträda. Flera nudister håller till vid gränsen och dessutom tre hundar.

28 juni. Sex flanörer fram till skyltarna varav tre behövde avvisas. Två hundar på stranden, bl.a. ett par som ville sola nakna med hunden.

29 juni. Åtta personer upp mot skyltarna och fem behövde tillsägelse. Fem hundar på stranden.

2 juli. Åtta personer fram till gränsen, varav två behövde avvisas. Fem hundar på stranden varav en nudist med hund smög upp bakom reservatsövervakarna. Polisen kontaktades men kom aldrig.

4 juli. Fem personer fram till gränsen varav alla försökte passera skyltarna. Fem lösa hundar på stranden. Två damer kom vandrande inifrån reservatet!

5 juli. Tio personer kom fram till gränsen men fem respekterade inte beträdnadsförbudet. Fem hundar på stranden och en massa nakenbadare.

6 juli. Fyra besökare fram till skyltningen och alla behövde avvisas. Ett av paren letade efter en glasskiosk! Två hundar på stranden.

10 juli. Fem personer kom fram till skyltarna och två av dem fick tillsägelser. Två lösa hundar i området.

11 juli. Sex flanörer fram till skyltarna och fyra behövde tillsägelser. Fyra hundar sprang omkring.

12 juli. Alla fem vandrarna fram till skyltningen behövde stoppas från att gå in i fågelskyddsreservatet. Tre hundar på stranden. En nudist försökte berätta sin levnadshistoria för övervakarna!

13 juli. Tio besökare vid gränsen varav åtta behövde avvisas. En nudist blev tvärarg och krävde att få vandra in i fågelskyddsreservatet! En hund i området.

14 juli. Tre besökare fram till skyltningen och alla behövde tillrättavisas. Ett tyskt par kom vandrades inifrån reservatet. Tre hundar på stranden.

15 juli. Fem personer fram till reservatsgränsen varav tre behövde avvisas. En turist letade efter sin sko!! En hund på stranden under dagen.

Sammantaget vandrade 225 personer fram till skyltarna under de 176 timmarna övervakningen pågick från 5 maj t.o.m. 15 juli. Av dessa behövde 140 personer informeras om skyltningen.

Sammanlagt vistades 98 hundar på stranden (en kraftigt ökande trend) under övervakningstid och fortfarande badar många människor nakna! En del av nudisterna är mycket påträngande.

Nabben östra + västra, <1% överträdelser. Stängslet fungerar mycket tillfredsställande! (Max Dahlgren, Jonathan Ljung och Jakob Wistén, 5 maj t.o.m. 15 juli)

5 maj. Sammanlagt 23 personer vandrade fram mot Måkläppen men endast en behövde tillsägelse. En kajak paddlade ut mot Måkläppen på för nära håll. Fem hundar fanns bland vandrarna.

6 maj. Hela 65 personer passerade men endast en behövde påtalas om beträdnadsförbudet. Åtta hundar fanns med de passerande.

12 maj. Dagen hade 59 flanörer men ingen behövde tillsägelse. Fyra hundar vallades på stranden och två ryttare red sina hästar runt hela Nabben.

13 maj. Nytt dagsrekord med 68 personer som vandrade runt Nabben. Tre hundar vid stranden.

20 maj. Fyrtio personer kom fram till gränsen men ingen överträdde. En av personerna hade hund med.

2 juni. "Endast" 19 vandrare under övervakningstid. En hund vallades på stranden.

3 juni. Sammanlagt 37 besökare men ingen behövde tillsägelse. Tre hundar medfördes på stranden.

9 juni. Fyrtio personer vandrade fram till skyltarna och två behövde upplysas om beträdnadsförbudet. Fem hundar vistades på stranden. En jetski och två båtar innanför de marina reservatsgränserna.

10 juni. Av totalt 39 flanörer respekterade två inte förbudet. Fyra hundar på stranden

18 juni. Nitton personer vandrade under dagen fram till staketet utan att någon överträdde. Tre hundar på stranden.

23 juni. Ingen av de 45 vandrarna som kom fram till staketet behövde tillrättavisas om Måkläppsreservatet. Sex hundar befann sig dock på stranden

24 juni. Femtio vandrare, inga överträdelser men en hund fanns i sällskapen. En kajak gick alldeles för nära Måkläppen.

25 juni. Alla 32 strandbesökarna respekterade staketet.

26 juni. Trettio vandrare, inga överträdelser men en hund vallades på stranden.

27 juni. Fyrtio personer fram till gränsen, inga överträdelser men två hundar rastades på stranden.

28 juni. Alla 37 besökarna respekterade beträdnadsförbudet men två hundar gick på stränderna.

29 juni. Fyrtio personer gick längs med stränderna men inga överträdelser. En hund rastades på stranden.

1 juli. Fyrtiofem strandbesökare och alla höll sig på rätt sida staketet. En hund fanns i sällskapen.

2 juli. Trettiosex personer fram mot reservatet men inga överträdelser.

3 juli. Alla 29 vandrarna hade respekt för Måkläppenreservatet. En hund fanns på stranden.

4 juli. Trettiosju vandrare, inga överträdelser men två hundar.

6 juli. Sexton besökare, inga överträdelser.

7 juli. Tjugosju personer fram till staketet, inga överträdelser men två hundar fanns i sällskapen. En båt ankrade alldeles för nära Måkläppen.

8 juli. Fyrtio besökare fram till skyltningen under dagen, inga överträdelser. En båt återigen intill Måkläppen.

9 juli. Fyrtio personer, inga överträdelser men två hundar badade.

10 juli. Fyrtiotvå vandrare fram till reservatsgränsen och en hund fanns på stranden.

11 juli. Tjugosju besökare, inga överträdelser men två hundar.

12 juli. Trettio vandrare, inga överträdelser men en hund badade. En båt ankrade strax utanför Måkläppen.

13 juli. Tjugooåta flanörer fram till skyltarna men inga överträdelser. En båt intill Måkläppen.

14 juli. Tjugotvå personer, inga överträdelser.

15 juli. Fyrtiosju personer vandrade under dagen fram till staketet men ingen överträdde. En lös hund på stranden!

Sammantaget vandrade 1 149 personer fram till skyltarna under de 170 timmar övervakningen pågick från 5 maj t.o.m. 15 juli. Av dessa behövde endast sex personer informeras om Måkläppen och om varför stängslet avgränsade reservatet. Sammanlagt vistades 63 hundar (stor ökning) på stranden under övervakningstid. Två kajaker, sex båtar och en jetski gick alldeles för nära reservatet men gick aldrig iland.

ÖVRIGT

Under perioden 1 april–15 juli har naturvårdsvakten Magnus Svärd gett minst 50 tillsägelser angående lösspringande hundar, hittat ca. 10 campare i naturreservaten, funnit minst 10 motordrivna fordon på fel ställen i naturreservaten, vid ett par tillfällen sagt till folk angående eldning i reservaten, påpekat för ryttare om att de ridit på fel ställen samt jagat folk på Nabben och Ängsnäset utanför reservatvakternas arbetspass.